

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Congresul țărănimii

O metodă, o practică a democrației noastre socialiste și, evident, o metodă și o practică esențială a conducerii partidului și statului nostru — consultarea, dialogul permanent cu oamenii muncii din cele mai diverse domenii de activitate, cu poporul întreg, pentru adoptarea celor mai eficiente și mai reprezentative măsuri, a celor mai importante hotărâri menite să accelereze procesul dezvoltării economice a patriei, progresului și civilizației. Un eveniment, cel mai recent, cuprinzător în acest sens și elocvent pentru sfera socială și politică și pentru definiția însăși a democrației, îl reprezintă Congresul al XII-lea al consilierilor de conducere a unităților agricole socialiste, al întregii țărănimii și consilierilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodăria apelor.

Evenimentul comportă o atenție și o subliniere aparte, el având loc la începutul unui nou ciclu în care societatea românească și-a propus, conform hotărârilor Congresului al XII-lea al partidului, o etapă structurală nouă legată de ceea ce deja firește numim o nouă calitate a muncii și a vieții. Agricultură va trebui să cunoască prefeceri calitative noi și să atingă stadiul unei adevărate revoluții de natură să o aducă într-o variantă a muncii industriale, cu tot cu implicarea acesteia în sfera dotării și organizării, a producției propriu-zise, ca și a relațiilor, a conștiinței sociale.

Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la acest forum al lucrătorilor oamenilor muncii este o abordare magistrală a problemei și o preocupare de fond care stă în fața noastră în această direcție, constituindu-se într-un vast program de acțiune pentru un lung timp de acum înainte și de împlinire cărui este interesat întregul popor. Deținem prin această cuvântare imaginea de fond a ceea ce va fi cîmpia românească, o metaforă a muncii și a creației. Pădurea și dealul românesc și apele și grădinițele sale, pământul ca resursă și leagăn totodată a tot ceea ce gândim și realizăm. Un simț propriu, ordon-

nator, o calitate nouă, proprie bunului și harnicului gospodar, un nou impuls, o nouă rigoare și o nouă evidență a muncii, în toate mobilurile și explicațiile sale, de la prezentul istoric la zădărnici și plină la perspectivă, în viitorul deja prefigurată și pus în față de lucru, concret, Deținem și o înțelegere nouă, superioară, în consens cu însăși evoluția și cerințele societății în acest domeniu, după cum, evident, din cuvântarea secretarului general al partidului deținem și criteriile, condiția însăși a unei noi rațiuni, a unei noi optici cu privire la lumea satului contemporan.

Clasică, tradițională odinioară, imaginea țăranului român apare tulburătoare acum și semnificativă pentru tot ceea ce înseamnă modernitatea și condiția muncii sale, la confluența dintre tehnica cea mai avansată și risculărea, căldura însăși a pământului pe care ca oameni alinau el și înțeles și-l-a îngrijit de secole, pentru ca azi să-l dădească lumina și orizontul celui mai deplin și mai înalt. Este cuprind în tot ceea ce este, design, și atributul, gama extrem de înaltă și fină a unui gând și concret patriotism, esența însăși a trăinicii și împlinirii noastre, voința noastră supremă de a face totul pentru împlinirea programului partidului, a indicațiilor și orientărilor secretarului său general, făcând din dezvoltarea neabătută, socialistă a patriei, rațiunea propriei noastre existențe.

Luceafărul

STATULE VII

Lui Ion Vlasiu

Rămâneți trei de-atâtea mii de ani,
Bărbați frumoși din tinăra statule —
Prea trași pe roată, prea bătuți în
cule,
Săraci în prieteni, bogați în
dușmani —

Cinstiți, n-ați vrut un alt pământ, nici
bani!
Un drum schimbat adesea-n cărărie
Ce taie stinca în adine, dar suie,
V-a fost viața, bunii mei țărani!
Destinul vostru — singurul destin
Imi luminează sufletul odes,
Stea a nădeții, plină de-nțeleș,
Din cei ce-ați fost și pină-n vie!

Alexandru Brad

FUNDAMENTALI CA PIINEA

Nimic nu-i mai de preț
Ca brazda caldă
Întoarsă ca un suflet
Către respirație;
Cu miinile,
Cu pleoapele,
Cu inima
O ducem și-o purtăm —
Ea însăși rugul nostru de putere,
Temeinicie grea
Și biruință omenească.

Cer mai înalt decât văzduhul
Ni-i marele pământ
În toate părțile destinului,
Iar piinea se înalță
Cu ființă pură,
Fundamentală
Ca o lege ne-nținată.

Călcind pământul
Noi simțem țărani,
Fundamentali ca piinea
Și decizi ca munții!

Ion Cringuleanu

JURNAL DE POET

Scrisoare deschisă cătore un poet al satului

am lăcrimat țărănește pe
cartea ta de Elegii iubite
frațe Ion Gheorghe într-o
noapte de fărur și-ți serlu
cazilor rinduri de bucurie cum i-aș
scrie. M-au săgetat înlămi asemă-
nătoare citirii rindurilor unor
poezii din vechime, ca Hesiod cel
făcutor de apropiat lumii noastre
țăranului, în preajma clorve din ele-
giiile tale închinată țăranului român
care este fătura centrală a tuturor
cărților tale, dar în ultima vreme
exprimată cu o forță și limpezime
a cuvintului care îmbracă rostirea
în strălucirea de dimensiune
milită. Ceea ce al reușit să împli-
nești în poezie este această împli-
nirea a evenimentului cotidian cu di-
mensiunea corespunzătoare din mit,
să legi întimplările de rind la lu-
crarea de dincolo de Cronos.

Esti familiar cu lumea mitologică
autohtonă, dar și veche europeană,
ca puțină dintre noi și această fami-
liaritate care ține de filiația ta latină
ca urmare a asimilării mitosului
pe calea adică a elvirății, cum ar
spune Pindar, permite faptelor zilnice
să la rezonație adesea cosmice.

Aici se potrivește gândul lui Hei-
degger despre poezie: Dichtung ist
die Ursprache lines geschichtlichen
Volkes; poezia este limba primor-
dială a unui popor istoric. Se simte
în poezia ta acest adevăr, poezia
este premergătoare limbii, realita-
tea înaltă a unor întimplări mute
ce ține de mitos irup în grai la un
moment dat premergând un cotidian
anexinat de ne-semnificativ.

Acolo unde împlinirea, aruncarea
evenimentului în cugetul spiritului
se întimplă, poezia se realizează de-
plina.

Apoi dimensiunea morală a cărții
se cuvine amintită, dorința de a-l
purifica pe cel ce se atinge de Cu-
vint, strădania de a-l strage pe om
la dimensiunea sa reală ca făptură
a voinței în vederea viețuirii unui
spațiu spiritual.

Știu, de asemenea, că nu ți-ai spus
ultimul cuvânt în ce privește lumea
țărană. Știu că o sublimare, o
vedere a satului în transparența lu-
mii, în acea bătaie a numelor, as-
milare a lor topozului dreptat își
va cere cuvintul în adinea și sta-
ționica în înzestrare.

Parabola griului nu te va lăsa
în pace pină nu o vei duce la bun
sfârșit, pină ce cîntecul va sfîrși în
bucurie, el va fi înalt și înalt și
gingurului columbel încauțate cu
tremurind apele.

Poruți la drum cu aproape două
decenți în urmă, venit de la țară,
poți avea bucuria cu toată simțu-
dinea de cuvintă de-a te uita drept
în ochii celor ce te duc grei acest
fapt prin munca eficientă, muncă
pentru care te îmbrățișez dorindu-ți
putere pe mai departe din plin.

Ioan Alexandru

Constantin Piliuță: „Ștefan Luchian”

Albastre rîpi de raiuri de Fănuș Neagu

Pictura lui Piliuță e apoteoză — ca dovadă că la expoziția lui din sala Do-
les nu te îmbolnăvești de optimizare, ci de dorul de a trăi liniștit, cu un
volum de poezii sub pernă și dacă se poate cu timpul-a umărului femeii iu-
bite. În noianul de însoțare care-i covârșeste gândurile, florile se înalță
halucinant, ca Fata Morgana ieșind din seraiuri să semene-n lume pilpîrii de coral.
Pil vine de la Moldova, într-o lună de iunie, trasă de fluturi nădăniți. Căi lui bălțoi
mestecă eternitatea finului dinaintea unei circimii în care se aragăsește Timpul și Iuzia,
Iar Isus Cristos, adică omul cel mai mărunț, își culege obsoalele pe pe mîini și de pe
umeri și cădește din ea mesteceni și cîntare în cărțile noastre. Iuzia —
eseul nostru durabil, scuză și îngimfarea noastră totodată. Între teblourile lui Pi-
liuță te așezi ca într-un pridvor, ca Sadoveanu la Vodavie, și, rezemat cu bărbia în
izvorul umirii, privești în adîncul pîrguit al munților Carpați ai Moldovei și ții seama
la o boare de spin și la tama adăcătuirii lor în cunună, la fuga incognită de sine a
unei iubiri reinviind, la solemna cădere a merelor vîrăte, pe pînăle de lucefer.
Stai ca într-un pridvor și zici, cu cronicari pîmîntului românesc, că răcoarea ierburii
te se îngină dulce, la ureche; și nu poți respira decît versuri din Vasile Voiculescu,
„Cuget răvârsat peste țărmi de poezie / Mil de iad cu cerești aluvini / Simburi de
ozur cu rodii ezrie / Singură beza-mi izvorii minunii... / ...albastre rîpi de raiuri...”

Pil a furat ferestrele de la casa unde s-a născut Eminescu și-și juștește necîntat
mîinile încercînd să acopere cu ele somnul odăilor în care copiii noștri visează, căți-
nel, că umbliă descuși printr-un fagure de soacii.

Sub mîna lui, culorile se amestecă neizbăvite de mireasmă.
Pil știe să înjunghie seara în miezul ei de slavă, lăsuindu-i nesmintit dreptul de
a renaște-n dimineață.

Pil iubește în om răcoarea fructului, iar în scorbura sticlei de vin basmul des-
cusut din cerulul ursitoarelor.

Pil opără lumina, dărîindu-i buze cu care s-a rădă.
Dar toate acestea numai la o privire sărbătorească. Fiindcă, cercetîndu-i atent
chipul risipit în pinze, vom simți în noi un murmur închinîndu-se într-o propoziție
demnă de toți bărbații mari.

VIATA E O MESERIE GREA.

Prietenia

nu se putea ca în urmă cu a-
propo două decenți să nu
mă fi întâlnit și eu cu poetul
Petre Stoică, pătruns în me-
moria cititorilor săi încă de atunci, lău-
dat sau criticat sever, după măsoara
trecute criticii exprimate al momentului.
Dar oamenii care mi-au vorbit cel mai
frumos despre el de-a lungul anilor se
numesc Nichita Stănescu, Nicolae Bre-
ban, Grigore Hagiu, Adrian Păunescu,
Cezar Baltag etc. Tin neapărat
să relev acest lucru, pentru că priete-
nia de lungă durată între oameni de
această profesie (mai ales) o consider
ca pe un fapt unic și luminos al exis-
tenței lor. Mă refer la prietenia născu-
tă din fascinația reciprocă susținută și
produsă de munca și creația, de mani-

Gheorghe Pituț

Continuare în pag. a 4-a

Fantasticul, dimensiune a prozei scurte românești (III)

aspect aproape deloc relevant, cei dintîi
nuevelști români, desi nu vădește o
specială înclinație pentru construcția
epică romanțescă fantastică, totuși,
peste voința lor parca, elementul în cauză nu-i
lasă a fi „programat”, acesta se însinuză în
structura narativă, la modul incidental. S-ar
zice că este în firea lucrurilor să-și arate prezența
acționînd adică în virtutea unor „drepturi” asu-
zicînd „naturale”, ce au la temelie un soi de
ocul tacit cu privire la autenticitatea strict rea-
listă a momentului fantastic disiminat cu inge-
nuită detașare în epica de ansamblu a nuvelei.
Fibuloul pripăștos din nuvelele cavalereso-ri-
mante ale lui Gheorghe Asachi, saturate de
excesele criminalistice din proza pe teme istorice
a italianului Matteo Bandello (vd. G. Călinescu),
firește, nu se poate dispensa de un asemenea în-

Nicolae Ciobanu

Continuare în pag. a 3-a

TINĂR ÎN AGORA

Închinare griului

mai scump decît toate și mai sfînt decît
toate rămîne totuși griul. Căci piinea
noastră cea de toate zilele, și liniștea
noastră cea de toate zilele începe acolo,
pe cîmp. Bunicii mei au fost oameni ai cîmpu-
rii. Și părinții bunicii mei tot pe cîmp și-au
potreuit zilele săptămîinii și toate rîstîmpurile
de sărbătoare — duminici și zile de sfinți. Viața
lor a început și a sfîrșit între cerul de stele și
cel de pămînt, pentru că griul — vorde cînd e
tînăr, galben și fîră început — este parca tot cer.
Fără margini în suflet, cînd mă îmbătam de griul în
floare și de griul în pirg, simțea nevoia să mă duc
spre cîmp și s-alung chinuitoarea întrebare dacă
el mai trăiește. Vin de la fabrică, după o noaptea
de muncă anonimă, aidaoma celor de ieri. Tîria
noapții nu s-a șters încă, soarele n-a răsărit și
luna-l astăzi palidă și mică lîngă făcîa imensă a
fabricii mele. Mă desprind de cursa de asfalt
a soselei și intru pe cîmp. Sub zăpada, cînd pină în
glezne, cînd pină la genunchi, pămîntul n-a în-
ghețat. Îl simt moale dedesubt. Merg mai de-
parte și mai departe. Și deodată ceva se schimbă,
altfel își simt o mătăsoasă luncă. M-aplec
și-mpriștii zăpada cu mîna tremurîndă. Descop-
erite, frunzele lungi mi se astern în palmă. În-
tre crize, iată, Carius griului n-a izbucnit. De mi-
le de ani, de la Darius și Macedon, el nu ne-a tra-
dit. N-a dispărut și n-a încetat să potolească
foamea pruncilor noștri.

Munca țăranelui și cea mai grea și piinea lui
e plătută cu multă sudoare. Trebuie să arî
pămîntul în toamnă aplecat pe coarne de argil,

N. Stoicescu

Continuare în pag. a 7-a

ECOURI

Actualitate și realism

dinamica evoluției prozelor românești din
ultimul deceniu conturează cîteva
direcții de dezvoltare care grupează
scriitorii și cărțile lor în limitele unor
experimente denotate deosebite. Alături de pro-
zatorii din generația deosebită a se simte —
Marin Preda, Ion Lăncrănjan, Ștefan Bănuțiu,
George Blăniță, Eugen Barbu, Mircea Cioba-
nu, Fănuș Neagu, Laurențiu Fuiga, Augustin
Buzura, D.R. Popescu —, s-a afirmat în ulti-
mii ani un grup de tineri scriitori care abor-
dează cu premeditate destinul generației lor, ra-
poartîndu-l la structurile și realitățile vieții coti-
dienne, a timpului istoric pe care această în-
trăiește. Elementele noi pe care le propun cărțile
lui Eugen Uricaru, Gabriel Gafita, Dana Dumit-
riu, Ovidiu Genaru, Dumitru Matală, Florin
Gabrea, Ioan Dan Nicolescu, Mihai Sin, Ion Liș,
Valentin Hossu-Longin, Areta Sandru, Gh.
Schwartz, N.V. Turecu sau Gabriela Adamescu,
nu se referă atît la caracteristicile tehnicii
narrative folosite, cît, mai ales, la materia pre-
lucrată în narative; personajele din *Mierea,
Iarna* e o altă țară, *Sărbătorile răbdării, Iuzia
cea mare, Cel căzut sau Cu pieptul în bătaia vinu-
tului* sînt tineri care traversează aceeași expe-
riență existențială dure pentru a-și descoperi
adevărata identitate, locul potrivit în textura
socială a etapei istorice pe care o parcurg. For-
mula narativă care pare a fi adoptată, cel puțin
deocamdată, de majoritatea tinerilor scriitori este
aceea a prozei de analiză ale cărei procedee
specifice permit sondarea structurilor de adînc
ale ființei, relevarea resorturilor ascunse
care determină ontințele ei, și de aici, delimita-
rea lucidă a reperelor propriului destin. În-
tîrind parcă exemplul acelei poezii care desco-
peră frumusețea gestului cotidian, obișnuit și
prin aceasta, exemplar, tînăra generație de pro-
zatori își caută stăruie în fluxul existenței,
ochiul naratorului percepe unicitatea clipei
trăite acum și aici, destinele personajului poate
fi lesne reconstituit de cititor în jurul său; de-
ficiența de verosimilitudine, renunțarea la coheren-
ța în ficțiune și opțiunea pentru ceea ce s-a numit
„realism psihologic” plasează textele de acest
tip pe dimensiunile unei noi direcții de evo-
luție a prozei, dinamînd modalitățile discursu-
lui narativ tradițional: povestea trecutului, cu
ambiguitățile și fetele sale ascunse, cedează locul
cuvintelor și prezentului care sînzor poate oferi
lumina certitudinii.

Formule narative conturate mai sus, aceea a
realismului psihologic, se circumscrie romanului
lui Gabriel Gafita, *Iarna* e o altă țară. Singură-
tatea iremediabilă a individului, distanța tragică
ce se creează între aspirațiile intime ale acce-

Ioan Holban

Continuare în pag. a 6-a

REFLEX

Coliba din vii

O vară întreagă dealurile
au purtat urmele acelea
grele, apăsatate ale bărbă-
tului care tăia o piurtic
parcă prin ploaie și întorcea cînd
și cînd capul către femeia care îl
urma. O vară în care floarea aruncă
pe urmele lui au crescut și
s-au înmulțit, amintindu-l pe amîn-
doi și ascunzîndu-l, dar mai ales
pe ea care era foarte frumoasă și
după care scîpărau mulți ochi.

Avea un ris simțos, musca mere
parcă și molipsen scîpător în
jur, nimeni nu putea fi tăcut sau
supărat.

Cum cobora așa pe deal și arunca
răsădul de flori pe urmele bărbă-
tului, un fulger a scîntăit pe des-
supra și l-a dezvelit fierbinte pin-
tecul care se contracta. Durerile
nașterii o ameteau. Nu mai putea
să ajungă acasă iar prin împrejmu-
riri nici îpenie de om, numai o
colibă de pînă în vii, și aceea dî-
răpănată, abia tînîndu-se în pereti.

Oricum, era un adăpost. Acolo bărbă-
tului i-a fost și moașă și doctor și
i-a fost ultima lumină pe care a
mai văzut-o și i-a simțit-o ea.

Ploua și mai tare, tuna de se cu-

A. I. Zăinescu

PICIORONGUL ȘI BĂIATUL

de Nichita Stănescu

RESPIRĂRI

— Eu sunt pentru Jupurie, a spus Pi-
ciorongul; să-i suflecăm de piele pe băiat,
mai înții să-i suflecăm de pe obraji, de
pe umeri și de pe piept. După felul cum
urli, vom vedea dacă treaba este bună sau
dacă treaba este sfîntă.

Așa se făcu că Piciorongul îl prinse pe

băiat și uitîndu-se cu singurul lui ochi la el, i-a zis:

— Bă, tu ai doi ochi, băiatule!

— Da, Piciorongule.

— Bă atunci nu mai suflecă pielea de pe tine.

Piciorongul, care credea că băieții sînt niște creaturi, a crezut că singurul lui picior uitîndu-se habotit la băiatul care mușca cron-

căntitor din măr.

Piciorongul a plecat extrem de supărat, băiatul a plecat numai și

numai băut. Ploaie de mîere, zise șarab, izgonire din răi se arăta.

P. S. — Sunt uluit că un articol comemorativ și dureros scris în

amintirea prietenului meu Cornel Palan a stîrnit mirările arhivatoare.

Îi mulțumesc binevoitorului Octavian Caler pentru civilizația arhivărilor

său despre Voltăire. În același timp, citesc în România literară o notă

prelungă. Pornind de la o metaforă... de o neînțelegere fără margini

făcî de bună mea credință și de durerea pierderii unui prieten. Pri-

hozele vehiculate comitari de moravuri ideologice, neispășite printr-o

operă remarcabilă, ne-ar fi lăsat indiferenți, dacă nu s-ar fi atins de

lacrima noastră. Atît.

cronica literară

EDGAR PAPU: «Existența romantică»

tind-o și adâncind-o. Ca și în alte lucrări ale sale, cercetătorul nu se rezumă la cunoașterea unui stil artistic doar pe o singură latură creatoare, să zicem literatură, ci încearcă înmănușarea tuturor produselor și trăsăturilor lui sub o perspectivă unică. Titlul cărții este de altfel edificator, **Existența romantică**, nu literatura sau pictura romantică care vor fi însă analizate în cuprinsul succintului și densului eseu despre care vorbim. Subtitlul definește la rândul său unghiul abordării: este vorba de o perspectivă morfologică asupra problemei, de descrierea unei structuri și a funcțiilor ei după cum indica de altfel titlul primului mare capitol al lucrării: **Substrat, structură, funcțiune**. Aici se află disocierile și paralelismele cele mai sugestive și originale ale încercării lui Edgar Papu. Partea a doua, **Ipostaze romantice**, reia teme mult dezbătute de bibliografia problemei (Visul, Mitul, Istoria și istorismul etc.) dar și din aceeași perspectivă inovatoare stabilită în capi-

tolul inițial. Un subcapitol **Ceva despre romanticismul românesc** fixează trăsăturile inconfundabile ale mișcării, cit și legăturile ei inevitabile cu marea mișcare artistică europeană care l-a tutelat. Edgar Papu nu acceptă hotarele ferme în materie de istorie culturală și artistică. Dacă pentru majoritatea cercetătorilor anul 1789 marcat de Marea Revoluție Franceză este anul declanșării unei noi sensibilități, anul de naștere al romanticismului, autorul **Existenței romantice** ne atrage atenția asupra faptului că fenomenul era preexistent și că revoluția franceză l-a creat doar un cadru mai adecvat. Este evidentă aici predilecția cercetătorului pentru stabilirea unor fapte de anticipație, care premerg o mișcare, un curent, fapte de protocoană cu un cuvânt al său, pe care alte pagini ale cărții le enumera semnificativ fără a insista însă asupra lor. Arta romantică, și se semnalează în alte paragrafe ale lucrării, nu este fără precedente sau fără

corespondențe în arta lumii, dar stilul și direcția ei se realizează abia în epoca modernă pe care de fapt, scrie Edgar Papu, «existența romantică» creează în bună măsură: „**Romantismul cuprinde, așadar, echiva de sacrificiu care a eucerit vastul teren presărat cu mine explozive, unde se va instala lumea modernă și să-l fructifice și să-l sporească în deplină siguranță.**” Vestitul „rău al secolului” este pentru Edgar Papu o „maladie dialectică”, o stare inevitabilă, obiectivă, prin care omul european trebuia să treacă pentru a pasi în modernitate prin dezinhibarea omului și întoarcerea lui către propriile adâncuri.

Principala caracteristică a romanticismului este, după Edgar Papu, reducția la natură, confundarea cu natura. Orice altă cale de abordare a se pare autorului **Existenței romantice** nepotrivită. Urmează una din acele disocieri atât de seducătoare intelectuale de care caronul lui Edgar Papu este plin: romanticul urmează clasicul, dar între ei cartea nu așază integral o brută antinomie. Atât unii cit și alții iubesc trecutul, nu spun autorul cărții, dar un trecut diferit: „**Clasicii se dovedeau a fi, în cea mai mare parte, citadini, și nu numai ca identitate biografică, ci și ca structură existențială.** Așa și explică atracția lor față de trecutul Antichității greco-latine, al cărui spirit era slujit în polis-ul grecesc și în Urbs romana”. Deși biografic tot citadini, romanticii sunt opuși ca structură clasicii. „**De aceea, din trecut ei nu se mai direcțiază către Antichitate, ci către Evul Mediu, unde spiritul orașului se află înlocuit prin acela al câștelui și al minărilor izolate ambele în mijlocul naturii care se repetă și în configurația lor. Sedul înfățișat al feudalului, bunăoară, pare o simplă prelungire a însăși stinței în care se află înfrîș.**” În capitolul **Rădăcinile erasmice ale antinomial clasice-romantic**, disocierile sînt duse mai departe. Clasicismul preferă cadrele limitate, închise, romanticismul pe cele deschise. Primul va prefera animalul a cărui creștere este finită și întorsă înapoi. Cel de al doilea va miza pe vegetal, pe planta a cărui creștere este continuă și fără închidere, tot timpul înafară. Iată pricina pentru care clasicismul va anima-liza unorii vegetală și reciproca. Iată motivul pentru care pictura este chemată în romanticism să aducă la culminație peisajul mizid pe motivul bogat al florei care va sufla întoarcerea în ea fauna cînd n-o va elimina deabinele. Exemple foarte convingătoare sînt luate și din poezia lui Eminescu în care se știe că vegetalul este sufocant, paradisiac, găzduind minoritar formele de viață animale. Sînt foarte cunoscute diferențele pe care G. Călinescu le face între clasicism, romanticism, baroc în **Impresii asupra**

literaturii spanole. Alături de ele pot fi citate de aici înainte datorită finei tălări intelectuale și disocierile făcute de Edgar Papu între forma deschisă romantică și forma deschisă barocă. Dîndu-și seama de riscul pe care l-ar aduce confundarea formelor romantice și baroce, care amănunțit se oponeau clasicismului, autorul lui **Existența romantică** încearcă să compare a celor două formule artistice pentru a le preciza diferența funcțională. Clasicul descrie femeii iubite la un poet romantic și la unul baroc autorul produce două esanțione expresive pentru a lraze următoarele concluzii. Barocul preamăferă elementul nonatural, dar strălucitor sugerînd apa, romanticul un element vegetal pur, perian, de unde idea că romanticul preferă **ingeniozitatea naturală**, pe cînd barocismul **ingeniozitatea elaborată**. Pentru romantic clasicismul este proa batrin, pentru barocism este proa nevestimie. Barocismul mărește mărețitate și elaborate, romanticismul îndrăgăște spațiul deschis, către natură. Barocul este dramatic, romanticismul liric. Suta de disocieri și de definiții curge nestăvilită deict de voința autului care trecut și la alte aspecte ale existenței romantice. Pe lângă voința romantică se conope ca o plantă, tablourile, descrierile ni-l arată ca atare și asta întărește conștințele esului. Eroticismul este heliotropic, asemănător cu al plantelor care se invitare după soare. Dincolo de aceste funcțiuni de structură putem recunoaște prioritatea elementului romantic și în alte ipostaze romantice. Romanticul se știe, nu acordat atenție visului. Dar lucrul asupra căruia ne atrage atenția Edgar Papu este construcția visului asemănătoare cu a segmentelor vegetale adăugate la constanța privind tipul de protecție romantică înrudit cu visul și care duce de obicei la eșec: autorul romantic proiectează grandios, la puteri supraumane și nu-și poate duce la bun sfîrșit opera. Arborecescena vegetală, structura lui deschisă este ceea ce marchează beneficiu muzice și ceretarea istorică romantică. Cartea lui Edgar Papu are marea calitate de a fi coerentă și de a verifica o răstăvîr fundamentală, de structură, în toate ipostazele pe care romanticismul le oferă. O idee precioasă a cărții este că înțuția romantică a deschis căările științei moderne și că modernitatea nu se poate dispense de romanticism. Edgar Papu a încercat să găsească o cheie bună pentru toate versiunile romanticismului. Această cheie deschide într-adevăr porți ascunse, ceea ce ne-așază, acceptăm valabilitatea. **Existența romantică** se împune prestigios ca una din cărțile de referință ale definiții romanticismului.

M. Ungheanu

Prin Edgar Papu generația literară căreia aparține și care cuprinde nume-ruse nume ilustre: Mircea Eliade, Mihai Beniuc, Zaharia Stancu, C. Noica, Liviu Rebreanu și-a găsit în titlul comparatist. Lucrările lui Edgar Papu se disting printr-o arie informativă excepțională, printr-o erudiție surprinzătoare, printr-o capacitate sintetică încă neegalată la adevarata ei valoare și printr-o fină aptitudine disociativă, de decoeriere de nuanțe noi și neașteptate. Edgar Papu este analist aplicat al și microstructurilor artistice cit și al macrostructurilor artistice citiva din contribuțiile sale cele mai importante avînd în vedere mai ales ansamblurile mari de probleme culturale și artistice. **Calătările Romantice** și mai succintul **Existența romantică** de la Alpi la Marea Nordului, Barocul ca tip de existență sînt dintre acele tentative cuprinzătoare care definesc tipul de acțiuni esențiale prorii profesorului Edgar Papu. Caracteristica acestor lucrări este, dincolo de erudiție și priceperea analitică, perspectiva innoitoare asupra problemelor, reformulele și conștințele de soluție nouă. Edgar Papu urmărește hotărîtorele mutații ale artei europene în sticta lor leatură cu înțezirea viziunii sale un fundament solid. Structurile de după Renasere sînt puse în relație cu realitatea călătorească geografică care au modificat sensibil imaginea lumii și conștința contemporanilor despre ea. Barocul ca tip de existență este explicat, după cum arată chiar titlul cărții, ca o expresie a unei epoci dominată de anume curentii sociali și politici. De la factură introductivă deosebită este cercetarea **De la Alpi la Marea Nordului** în care Edgar Papu își propune o restituire inedită privitoare la locul și valoarea picturii germane vechi în contextul culturii și artei germane, dar și europene. Aici funcționează vizibil în mod deosebită un anumit tip de aplicată apoi la literatura română și sînturi controversă. Aici în pictura germană Edgar Papu găsește rădăcinile unui curent artistic modern: expresionismul.

Aparent dispartate, lucrările lui Edgar Papu constituie însă un lanț unitar ca problematică și ideologie și ca metodă. De la Teversu la bine studiate, toate cărțile scrise de Edgar Papu după război oferă celui ce dorește să-l organizeze ca atare un sistem coerent de relații și de teme înrudite, care revin de la o cercetare la alta. Renasțerea, Barocul, Romanticismul sînt marile momente culturale, artistice și științifice care aparțin paratistului român. **Existența romantică**, **Șchiță morfologică a romanticismului**, ultima carte tipărită de Edgar Papu, se așază în continuarea celei despre Baroc ca tip de existență, comple-

Cea mai exactă definiție a tipului de critică pe care-l practică Marian Popa o dă Marian Popa, în al său titl de **Util Dicționar de literatură română contemporană**: „În studiile sale, M. P. combină demersul pozitivist tradițional, factologic, statistic și compilativ cu neopozitivismul logic, structuralist și fenomenologic, care-l lasă să organizeze sintetic; ironic prin fire și din precuții metodologice, el are totuși ambiția temerară neabordată sau insuficient abordată, nu atât dificilă, ci grele prin volumul de muncă”. Rezumînd rezumatul, dominanta cîmpului de interacțiuni este atitudinea pozitivistă. Opera literară intră în categoria obiectelor perfect analizabile, demontabile și remontabile în limitele obiectivității logice numite critică literară. Părăsind de la un moment dat exercitiul folioleto-nistic curent și, de aceea, adică și pentru că l-a făcut și pentru că l-a lăsat să se deslășească din aparență din caruselul lătmiorilor „cologiale” și, mai cu seamă, al contestărilor „obiective” — Marian Popa își scrie cărțile, ignorat pe nedrept de jurile literare de premii, ignorîndu-le cordial. Aria de preocupări a criticului este deosebit de largă, cuprinzînd uneori chiar antipodii. Căci, ce poate fi mai deosebit, spre exemplu, decît Camil Petrescu, teoreticianul autenticismului, căruia Marian Popa îi dedică, în 1972, o monografie și barocismul lui Fănuș Neagu, a cărui operă este analizată în **Viscolul și Carnavalul**. De ce? Pentru că, deși în această ghică, în această „întimplare”, dincolo de fireasca nevoie de abordare a valorilor reale, la fel de firescul orgoliu al criticului de a proba valabilitatea sistemului său de lectură pe subiecte dintre cele mai diferite și dificile, precum și o doză de imprevizibil, ca refuz al etichetărilor precipitate.

Viscolul și Carnavalul este o carte importantă, pentru că ea a fost scrisă și a apărut. Vreau să spun că literatura română contemporană, în această etapă, își are valorile active, care reclamă scriere critică amplă și decisa, merit, de bună seamă, să fie înțelese și înțelese, mai ales, să ofere cititorului — e vorba de scriitorii care au și cititori, nu doar critici — cheile de acces la operă. Încercările în această zonă sînt timide — un scriitor în viață poate oferi criticului său nu numai surprize plăcute — și, de aceea, deosebit de interesantă și de interesantă salutată. În al doilea rînd, importanța cărții lui Marian Popa stă în aceea că opera scriitorului analizat este sculită de „serviciile” limbajului encomiastic, de stilul subalternizat lauz de regulă de prestigiu social al omului. O monografie a lui V. Panache despre Mihai Beniuc, o alta de lui Ion Bălu despre Marin Preda și despre de această boală, îngrîșătoare și pentru autor și pentru climatul literar. În cartea lui Marian

MARIAN POPA: «Viscolul și carnavalul»

Popa contează exclusiv „faptele literare” ale lui Fănuș Neagu, cercetate mai curînd de pe poziția rătăcii metodologice decît cu bucurie epistemologică. Ceea ce nu înseamnă că nu vom înțuia aici aprecieri elogiase. Toate aceste considerări pot fi, eventual, contestate sau aprobate. Important este însă că ele nu se constituie într-o cascadă de exclamări gratuite și gratuite ce înlocuiesc comentariul critic, ci vin în urma unei demonstrații probante. La sfîrșitul secvenței intitulată: **Un laborator de încercări**, ce analizează „jurnalistică”, „fănușista” Marian Popa notează: „Jurnalistică este o parte dintr-o operă, adică dintr-o ființă vie și în-tregă, înțată de același singe și mișcată de același nervi”. Retin afirmată fiindcă ea definește modul în care criticul privește întreaga operă a lui Fănuș Neagu. Este un tot indisolubil, asupra căruia dogmatica geneologică poate acționa, însă fără altă eficiență decît cea dialectică. Din această perspectivă, o altă afirmație a criticului, precum că lectura cărții sale ar fi posibilă aproape din orice punct, nu mai apare ca năstrușnică ci perfect justificată de unitatea operii. Care sînt însă nervii ce mișcă ființa vie și întreagă a operii lui Fănuș Neagu și singele ce o înțată? Marian Popa propune ca răspuns simbolurile „Viscolului” și „Carnavalului” pe care le definește drept forme extreme ale agitației și ale vieții, opuse conformismului, specifice

barocului și ludicului. Agitația și viața (fie ele și în variante extremiste) criteriile de evaluare ale unui univers ficțional? Greu de acceptat, datorită gradului prea mare de generalitate al termenilor: și viața este... și literatura este viață, nici moartea nu exclude viața, agitația înseamnă viață, iar viața, agitație. Ne lămurim însă criticul într-un capitol introductiv, propunînd un concept și mai general, și-tura, care reușește, paradoxal, să circumscrie opera în cauză și să o definească, acordînd astfel funcționalitate estetică simbolurilor **Viscolului și Carnavalului**. Iată pasajul lămuritor și, totodată, o mostră de logică a la Marian Popa: „Natura este tot ceea ce este și tot ceea ce poate afirma despre ea. Un autor al naturii ar fi expresia ei estetică? Este greu de afirmat sau infirmat ceva printr-un răspuns. Autorul Naturii ar alege ce poate, exprimînd-o, și atunci ar fi un factor de marcă neutru a realului exterior; pe de altă parte, s-ar exprima pe sine, și prin urmare, tot Natura, reprezentînd nu esteticul din Natură și nici Natura ca estetică, dar esteticul ca Natură. O asemenea specie de autor este rară. Fănuș Neagu îi aparține”. Milioane de ani și milioane de cărți sînt scrise în cîteva cuvinte. Pe arbele silogismului trecem de la natura la estetic și de aici la literatură. Esul lui Marian Popa se construiește după principiul consecutivismului. Ob-

servații dintr-un capitol li sînt analizate consecutiv în cel următor. Astfel, o consecință a esteticului văzut ca natură este posibilitatea comparațiilor. Infinitul, haoticul natural așază omul nu în centrul lumii, ci doar ca element al ei, în relație cu celelalte. De aici, în planul literaturii lui Fănuș Neagu lipsa unui personaj principal și „expedierea” altora, ceea ce dominînd „sentimentul vieții, lumii și istoriei” desăvîrșită înainte, după și dincolo de ceea ce relatează textul. Justiția naturală este net deosebită de cea umană. Ea nu-l ajută, nu-l privilegiază pe cel care, în plan uman, ar fi îndreptățit să acționeze justitiar. De aici, înțată poziția omului în hazardul ordinii naturale infinite, de aici lipsa unui final în ultimele povestiri sau romane”. Omul și **homo fletus** dobîndesc relevanță în stările de criză. La Fănuș Neagu criza se petrece și ea în sensul naturii. O criză a excedentului și nu a deficitului de vitalitate individuală, colectivă, naturală. Criza (criza naturii) va avea drept componente definitorii două stări opuse, **frenezia și buimăceala**, pentru că omul ca și natura sînt caracterizate pe de-o parte prin placiditate, pe de alta prin explozie. Un capitol din carte va analiza, prin urmare, **Frenezia** (în variantele: socială, a naturii, selenară) decupînd contextele de criză care o generează, un alt capitol **alureala, buimăceala, neuceala**. Analiza stărilor de criză prezente în opera lui Fănuș Neagu îi permite criticului obținerea unei relații cu înțată concluzivă și totodată generativă: „Cînd natura e frenetică, omul e buimăcit, invers, frenezia umană se manifestă într-o natură buimăcită, inertă sau agonică. Și, în felul acesta, chiar dacă nu i se dă un sens lumii, i se dă viață”.

Deci, un alt capitol: **«Ecopul vieții** din carte, care autorul analizează teologia vieții în opera lui Fănuș Neagu. Unul dintre scopuri este atingerea stării de gratuitate festivă, carnavalul (cu variante bice) fiindu-i expresia sintetică. Treptat, cele două simboluri din titlul cărții acceptă o tot mai întinsă realitate românească și devin pivotele viziunii artistice. Alina ideologică stabilește tipologia conflictelor (**Conflicte: părinți și copii**) sau a personajelor (**Copii mari și mici**; **Femei**) analizează portretistica (**Prezența fizică**), universul senzațiilor (**Mirosul**), ipostazele cîntecului, ca mijloc de comunicare (**Intelectul**). Toate sînt de fapt de pe cuprinsul unei opere, doze ale barocismului și acesteia concentrate în simbolistica viscolului și carnavalului. Aparenta cercetări dispartate, întimplătoare, se spulberă cînd criticul stringe din timp în timp firele demonstrației și le înnoadă solid. De ce-ar fi însă deosebită această sponță, scriitorul baroc al operii lui Fănuș Neagu? Pentru că, de la Cantemir încoace, în literatura română specia a fost extrem de rar repre-

zentată, și niciodată integral, ca în cazul acestui **Viscolul și Carnavalul**. Și încă pentru că, așa cum demonstrată clar (cum se întimplă în cartea lui Marian Popa) apartenența ei la literatura barocă, proza lui Fănuș Neagu nu va mai putea fi interpretată inadecvat, cum s-a tot întimplat, citită cu grile străine de esență. Să împunerea unei definiții de acest gen, conține totuși un pericol favorabil a cărții la ora apariției. Iar argumentele conțentărilor nu erau de ignorat. Apoi, opernd cu simbolurile **Viscolului și Carnavalului**, Marian Popa lasă să se strecoare o inabilitate. Carnavalescul este deja un concept critic bine delimitat și exersat în opera lui Fănuș Neagu este o premieră. Așa zicînd, între cel doi termeni nu există, deocamdată, relații principale de echitate. Dar universitarul Marian Popa se arată în **Viscolul și Carnavalul** (și nu doar aici) în novalor al novalor al novalor al novalor. Vorbînd despre comportamentul verbal baroc, criticul nu se sfiește să introducă în discurs, ca argument, experiența personală. Tot el, discutînd tabletele sportive ale lui Fănuș Neagu, descoperă aici forme critice ale ironiei cum sînt **băștălia** și **mitul** din **Udenderia stilistică** nu-i este specifică lui Marian Popa, iar **Carnavalul** său critic cișigă astfel în prospețime și vivacitate.

Valentin F. Mihăescu

Istoria noastră literară a avut multe mîdiri că a înregistrat prea multe stucii sau interpretări referitoare la perioada 1900-1918, preferînd fire marile etape consacrate de tradiție, literatură neopositivistă, clasică, perioada interbelică fie pe cea contemporană care necesită un mai redus efort informațional, dar, în compensație, o analiză mai subtilă și ingenioasă, fapt uitat de mulți dintre preopinienți, tentați de accesibilitatea (la prima vedere) materială. Un trist exemplu ni l-au oferit în ceea ce privește literatura contemporană dicționarul de scriitori coordonat de Al. Dima și Mircea Zăciu, iar unul de-a dreptul îngrijorător, prin diletanțism și ignoranță, **Literatură română contemporană**. Poezia, apărut sub egida Institutului de istorie și teorie literară. Revîndînd la perioada menționată trebuie să amintim totuși lucrările lui Dumitru Micu (**Început de secol**) și Constantin Ciopraga (**Literatură română între 1900-1918**) sau monografia curentului simbolist semnată de Lidia Bote. Au trecut însă ani buni de la apariția acestor cărți, teime, serioase, dar normale sau, cel puțin, solide monografice a Zinei Molcut, **«Ștefan Petică și vremea sa»** (Editura Cartea Românească, 1980). Intr-un studiu compact de peste 400 de pagini, autoarea investighează viața și opera unui poet considerat de plan secund, inserat în contextul socio-cultural al epocii. Ne-am putea, desigur, întreba, de ce alt scriitor acordă unui scriitor laxat (ce drept sau nu?) în unanimitate de către critică, minor. Unele explicații asupra oportunității unei întreprinderi de o asemenea amolare le-am oferit chiar eu, în rîndurile de mai sus, altele sînt

ZINA MOLCUT: «Ștefan Petică și vremea sa»

convîngătoare formulate de critic și anume: rolul pe care un autor, mediu ca valoare, îl poate juca în mentalitatea literară a epocii, activitatea lui de animator al unor procese culturale și, „last but not the least”, opera sa, de o modernitate sincronă cu literatura europeană a momentului”. Ștefan Petică aflîndu-se în plin proces de formare chiar în perioade în care metamorfозările se împlinau obscure, cu o sensibilitate consonind structural cu specificul psihologic al epocii, captează în personalitatea sa întreaga acuitate a trăirilor și neliniștirii sufletului modern, devenind astfel instrumentul și cel mai adecvat de expresie a mutațiilor produse la nivelul psihicului. De fapt, indiferent de complexul causal, care comportă, în realitate, infinite determinări imponderabile, cert e că Ștefan Petică are suficientă forță creatoare pentru

a se constitui ca primul poet autentic simbolist. În **Fecioara în alb** (1902), pentru iniția oară tendințele incidentale spre modernism din poezia anterioară sînt ridicată la rang de sistem și încorporate într-un tot organic, volumul întorcîndu-se într-un alt plan al liricii și impunîndu-se astfel ca primul act de manifest al simbolismului românesc”. Acesta este indubital argumentul-cheie care poate justifica, chiar și numai el, utilitatea unei astfel de întreprinderi. Vom urmări în continuare modul în care sînt analizate multinele fațete ale activității și operii lui Ștefan Petică, poetul care s-a stîns prețimpurii, la vîrsta de 27 de ani, suficient timp, însă, pentru a lăsa posterității imaginea unei depline personalități. Monografia este structurată tradițional, deși, vom vedea, metodele de

tratare sînt moderne, în funcție de evenimentele existente, cronologia și compartimentările creației literare. Un prim masiv capitol înfățișează, pornind în maniera sartiării din esul **Baudelaire**, viața și activitatea poetului. Alina ideologică înțată bine înțeleasă, nu din unghiul armăturii conceptuale, care în interpretarea asupra lui Baudelaire se axează pe dicotomia din **Etre et Neant**, dintre **ființa în sine și ființa pentru sine**, ci a faptului că autoarea emite înții „judecăți de existență” de la care pornește în explicarea poziției spirituale și a operii literare. De asemenea, ar mai fi de adăugat că, în aceeași modalitate, documentul literar este utilizat ca măturie existențială, în conturarea unei biografii întiere. Dar similitudinile se opresc aici. Sîntînd întreg mobilul evoluției lui Ștefan Petică și semnul setei de absolut al lui înalt ideologic, deocîndu-i existența în rîndul cu acest „primum movens”. Zina Molcut distinge, dincolo de copilărie, două faze în viața poetului: cea dintîi marcată de aspirații și gesturi faustice iar cea de a doua afiată sub steaua tragică a lui Don Quijote, care ar conceptualiza înțată planul diurn, perioadele brăilene (1892-1899) și respectiv cele bucureștene (1896-1904). În funcție de acești parametri este construită ceea ce am numit „biografia interioră”, integrată însă peisajului social și cultural al începutului de secol, reviste, mișcări ideologice (socialismul bucurin și anarhismul), o atenție specială, scriitorilor contemporani etc. Acestui complex tablou (din care nu absentează nici psihanaliza tip Bachelard din **Psichanaliza du feu**) merită a trasa drumul formării și manifestării unciă dintre figurile cele mai interesante ale vremii, care a fost Ștefan Petică, în lipsesele totuși forța de evocare, acel suflet călinescian care să anime, transformînd în viziune artistică, masa, de altfel impresionantă, a documentației istorico-literare. În paranteză fie zis, altor critici le prisosese abutitul imaginativ aflat în relație invers proporțională cu informația și exactitatea înțată preferabilă analiză mai puțin poetică, dar adecvată obiectului, decît elaborări de ficțiuni critice cu pretenții de text (a se vedea unele monografii despre Titu Maiorescu).

Analize pertinente și interpretări judicioase

întîlim și în prospectarea operii literare. Capitulul despre poezie se desăvîrșă pe două lungimi de undă, a situații în cadrul curentului simbolist, cu necesare referiri la cel european, și în vederea restituirii și înțată a sensului liric, urmîrîndu-se specificitatea și coerenta lui internă. Autoarea nu se sfiește să aplice, cu bune rezultate, instrumentele critice moderne cum ar fi tematismul, psihocritica și, în același timp, să emită judecăți de valoare. Ar fi doar de observat că, purtată de potosul demagogic, stilul devine la un moment dat prea encomiastic și, ca atare, mai puțin nuanțat. Urea multe calificative gravitînd în jurul lui **exceptional, absolut, extraordinar**, ajungîndu-se la un moment dat și la improprietăți de expresie, de genul „cel mai inezolvabil trăsătură”. La fel și secțiunile despre proza poetică (**Poemul** în proză și teatrul poetic (**Teatrul**) beneficiază de aceeași interpretare atentă și, lucru important, situate în cadrul comparativ, cum este cazul dramei **Solii Păice**, înscrisă în filiera Maeterlinck cu **La Princesse Maleine**, **La mort de Thais** și **Les sept princesses**. Deosebit de interesantă este și cartea lui despre gîndirea teoretico-estetică și critică a lui Ștefan Petică, cunoscător în original al scrierilor de specialitate ale celor mai reprezentativi autori clasici și moderni, francezi, germani, englezi. Nu este poate liosit de interes să menționăm că citea tot în original, în italiană și spaniolă sau că se iniția în rusă, arabă și ebraică. Pentru prima dată este pusă în valoare această latură a preocupărilor sale care nu s-a mărginit doar la asimilarea modelelor prestigioase ci a schiță și elaborat și soluții originale, cum sînt cele propuse în atît de controversate categorii în critica română, **etic-estetic, modern-traditionalism, national-universal**. Cîteva utile dar prea sumare aprecieri despre jurnalistică poetului încheie un remarcabil studiu despre un poet și o perioadă care merită, în general, mai multă consideratie decît li s-a acordat pînă acum.

Paul Dugneanu

REVISTA REVISTELOR
Răspunderea artistului
● Pictorul Mihai Băndac este un artist cu opinie exprimată riguros, cu o acuratețe stilistică ce îl face convîngător și măturisete o preocupare autentică pentru condiția minutorilor de penel. Interviuul acordat revistei „Flacăra” (nr. 7 din 12 februarie) reprezintă un moment de altitudinea care o are ca scop înțată și clarificarea pentru maturitatea conștinței unui pictor de succes. Accentul cade pe dezbateră statutului unei critici ce s-a dovedit prea adeseori întimplătoare în ceea ce privește mijloa-

cele de expresie, dar precis articulată în scopurile și intențiile sale: „Caracterul exclusivist al acestor pseudocritici se vede și în aceea că ele reduc, de obicei, fenomenul art de bogat, de divers, de dispici al artelor plastice la o singură posibilitate; de exemplu, aceea de a expulsa numai universul interior al artistului și de a proiecta în afară, către contemporani și către istorie, doar trăirile și dilemele personalității lui. Și ce e rău în asta? — o să spuneti. O să vă rog să observați că astfel de comentarii

căută cu precădere, exaltîndu-le prin tictuiri de care vorbim, „rătăcirile”, „angoasele”, „incompatibilitățile” cu mediul social-istoric, „dizarmonicul”, „acosmarile”, „spăimele” și „maleficul” sau „cesomările sale din lucrările pe care se exersează”. Mihai Băndac descriează în spațiul un asemenea mecanism o formă de dogmatism ce-și asigură perenitatea printr-o uluitoare capacitate de metamorfозă, propunîndu-și în locul avansului real al lucrurilor prea bine cunoscută dorință de a acapara domenii artistice în întregul lor, de a dirija și impune o optică limitată, adine păgubitoare artei adeverate”. Impostura, care nu-i o invenție a socialismului, ci o categorie eternă, se manifestă din plin în epocile de răscuri istorice, profund de niște inevitabile confuzii. Ea se substituie în astfel de împrejurări valori, își asu-

mă calități pe care nu le are, își asumă ireponsabilități dintre cele mai mari. Prin reprezentanții ei, cu caracteristici știute și în formele organizatorice ce-i convin ea garantează conducătorii politice (care, firesc, au foarte multe, foarte presante și foarte grave probleme de rezolvat și care, la fel de firesc, nu sînt experți intr-ale arte) că e capabilă să declanșeze și să îndrume fenomenul artistic nou, scutîndu-i de alții de această „povară”. Primînd mîndatului și girul, ea se apucă să caute „formula estetică” preferabilă analiză mai puțin poetică, dar adecvată obiectului, decît elaborări de ficțiuni critice cu pretenții de text (a se vedea unele monografii despre Titu Maiorescu).

Analize pertinente și interpretări judicioase

impunerea a „dizarmonicului” ca modalitate estetică sau filozofică de explicare a lumii. Nu numai la noi, la români, dar pretutindeni, arta a aspirat dintotdeauna spre armonic. Identificînd „dizarmonicul”, ea nu l-a exaltat, numai l-a lumînat, ca să-i izoleze, cîm „dizarmonicul” devine concept și concepție, cînd devine estetic („noua estetică”), sperîndu-se suflutele, copii și țărani cu hîdoșeniile sale, cînd o bienală de artă de nu știu unde nu mai emană unorii decît necenzurată, necenzurată, neincreșcă, nepun, nedorită, sau nevoină, propunîndu-se numai un „ne...”. Înțelegem, desigur, că vine totuși... Apariția intervîului lui Mihai Băndac poate fi un binevenit prilej de meditație asupra responsabilității artistului și a criticii de artă.

Barbu Nicolae

FONDUL PRINCIPAL AL CULTUR ROMANE

EMINESCIANA

Cultul patriei

dragostea față de spațiul carpato-dunărean, cu atribuțiile lui inconfundabil, față de poporul trăitor în acest spațiu, față de obiceiurile și tradițiile lui, — proiectate pe veșnică curgere a vremii — reprezintă substanța acelei dominante tulburătoare a personalității lui Eminescu, numită „deobște patrioticism, care la ei capătă dimensiuni unei pasiuni mistuitoare. Dacă opera literară încorporează numeroase transfigurări artistice ale acestui sentiment, iradierile aflându-se chiar și acolo unde nu te aștepti, publicistica, prin însuși actul practicării ei, exprimă în mijlocul său un vreau pe un plan adiacent, expresia cultului pentru adevăr. Interesantă și plină de semnificație se dovedește dialectica acestor două valori, la Eminescu. Cultul pentru adevăr, — izvorit din înfălișmele geometrice ale rațiunii și fortificat în străbătând deofortele pline de vegetație și afluenți ale afectivității, în timp ce cultul patriei, — ivit din adâncurile obscure — își limpezeste undele, trecându-le prin filtrul ordonat al inteligenței. Astfel, primul se rostogolește în trăire, cel de al doilea se autentifică prin gând și ambele sint științele prin faptă.

„Inimă foarte caldă și minte foarte rece se cer de la un patriot chemat să îndrepteze poporul său... scria la 29 de ani Eminescu, formulând o adevărată filosofie de credință — și fanatismul iubirii patriei, cel mai aprig fanatism nu oprește de fel ca creierul să rămână rece și să-și îndrepteze activitatea cu siguranță, să nimicească adevărată cauză a răului și să o strângă cu stăruință de fier.” (Convorbiri III, 4 aug. 1876).

Dragostea de patrie e deci un sentiment activ, este o stare sufletească generatoare de energii. Dar măsura în care temperatura afectivă nu se pierde în zădărnici date de rațiune, de capacitatea acesteia de a proiecta pe luciditate mijloace de slujire reală a obiectului pasiunii. Revelatorie este apoi ideea potrivit căreia iubirea patriei nu poate justifica niciodată încălcarea exigențelor adevărului. Dimpotrivă, abia prin orientarea energiei afective în direcția acestora patriotismul devine autentic.

Ca și în cazul adevărului, iubirea de patrie se dovedește nu doar o componentă de marcă a ethosului eminescian, ci și un criteriu de valoare. Orice manifestare a cetățenilor patriei este supusă acestei probe de foc. Cu atât mai mult cu cât are a dovedi nu vreo însușire excepțională, ci un imperativ necesar. „A fi bun român nu e un merit, nu e o calitate [...] ci o datorie pentru orice cetățean al acestui stat, ba chiar pentru orice locuitor al acestui pământ, care este moștenitorul civilizației istorice a neamului românesc” (Timpul, 1 apr. 1881).

Lupta gazetarului și a preselor, este foarte îngrată. Într-o lume în care manevrarea vieții sociale are drept corolar agonia intelectualului, alienarea cuvintului, în care demagogia capătă proporțiile unei epidemii, — a unei asemenea epidemii în care necumprarea cu eticheta eticilor anormali ai unei normalități înfestate — promovarea patriotismului autentic implică respingerea fără menajamente a falsului patriotism. Nu în discursuri se probează iubirea de patrie, nu în declarații patetice care-și asigură gălăgănia sub poezia. „Naționalitatea trebuie să fie simțită cu inima și nu vorbită numai cu gura. Ceea ce simte adine și se cinstește adine se pronunță araroror” (ms. 2.257). Mai mult chiar decât atât. În perfectă concordanță cu ideea de valențe afectiv-rationale a patriotismului, cultul lui Eminescu nu e suficient să-și declare iubirea de patrie, nu e suficient nici măcar să o poartă cu credință în suflet. Proba autenticității o prezintă faptul, felul în care afectivitatea se convertește în act de slujire, cu dezvoltarea și spirit de sacrificiu, a patriei. „Măsura patriotismului nostru va fi dată de faptele pe care avem ocaziunea de a le implini în viitor, iar nu de profesarea cu nimic costisitoare a unor idei pe care individul și le alege după plac.” (ms. 2.257) Flindcă „cine nu știe nimic, nu are nimic, nu muncește nimic, nu e nici patriot, nici nepatriot, nici național, nici nenational, ci un biet nenorocit, carele în mod fatal cădă să cădă în sarcina societății.” (Timpul, 11 aug. 1879). Adică și pilduțoarea înțelegere! Și în același timp, dezarmantă perspectivă pentru „precepții de vorbe mari” sau pentru „panglicării cu mincămie de limbă”. Trebuie remarcat, în acest context, că una dintre raziile sociale cele mai constant violente este tocmai demagogia. Adică acel hibrid iscat din încrucișarea neadevărului cu nevoarea morală. Eminescu nutrește convingerea că „statele scad și mor sau prin demagogie, sau prin despotism” (Timpul, 26 apr. 1881), că, deci, datorită oamenilor de bună credință era ceea de a lupta împotriva unor asemenea simptome morbide, atât de periculoase pentru viitorul societății omenesti în genere și a celei românești în special. „State demagogice care nu tin seamă de erarhia naturală a meritului și a muncii și cari, din con-

tră, află mijloace de a privilegia înaintarea fe-neantismului și sterilității oamenilor vicleni și malonești, răsăr și pier, fără înflorire, ca plan-tele eritogame.” (Timpul, 17 iul. 1882). Iar în societatea românească, între relele care-i vâlgiau existența, tocmai deșănțarea demagogică făcea cele mai mari ravagii. „Răul esențial care amenință vitalitatea poporului nostru este moral, e demagogia.” (Timpul, 16 mai 1882).

„Acesta și explică, între altele, de ce publicistul foarte arareori își dezvăluie, în chip declarativ, afecțiunea față de poporul român. Iar atunci când o face, — provocat fiind — în trupul cuvintelor moșnește fie o grea amăcănune, fie o abia stă-pinită revoltă. „Nu cu fraze și măguliri, nu cu garde naționale de florile mărilor se iubeste și se crește nația adevărată. Noi o iubim așa cum este, așa cum a făcut-o Dumnezeu, cum a ajuns prin suferințele seculare până în zilele noastre [...] o iubim fără a-și cere nimic în schimb, nici chiar încrederea ei, alt de lesne de indus în eroare, nici chiar iubirea, înădărită azi la lucruri străine și la oameni străini. Și chiar dacă amintirea noastră ar pieri în umbra vremurilor și s-ar șterge din memoria tuturor, tot pe aceeași cale a conștientării naționalității și fără vom străluci, fără a face în această su-premă privire nici o concesie primejdioasă ideilor vechiului.” (Timpul, 12 iulie 1879).

Și dacă aici caracterul polemic este vizibil, sigelele aruncate către profitorii politici ai na-vității populare sfircind mânia tristei pentru a dezvălui din nou conștiința apostolului, în paginile de manuscris, iubirea devine confesiune și metaforă. „Iubesc acest popor bun, blind, omenos, pe spatele căruia diplomații croesc chaten și rezbele, zugrăvise împărțiri despre care lui nici prin gând nu-i trece; iubesc acest popor, care nu servește decât de catalic acelor care se înalță la putere, — popor nenorocit care geme sub marea tuturor palatelor de ghiță ce i le așează pe umeri.” (ms. 2.257).

Așa cum se observă, cultul patriei la Eminescu n-are asemenea de entuziasm și bucurie obișnuite în asemenea manifestări și nici caracterul imnic al odelor. Iubirea lui este îndoliată, așa cum era iubirea de patrie în Cîntarea României. Ca și în cazul adevărului, suferința și revolta îi domină fapta publicistică. Explica-ția se află în conținutul ideii de patrie și în ponderea pe care gazetarul o dă diverselor com-poneente ale acesteia. În cadrul celor două coor-donate fundamentale, — spațiul etnic și poporul cu valorile pe care le-a zămislit și care-l define-sc — accentul cade foarte marcat pe cea de a doua. Spre deosebire de poezie, — de exem-ply — în care spațiul mioritic, cu frumusețile lui expresive și cu rostul-i existențial, se con-stituie în obiect de preferință, de unde jubilația și bucuria, preaplinită altmăori și cuminecarea într-o puritate a poeziei naturii.

Alexandru Melian

Constantin Piliuță: „Măci și pere”

CĂRȚI CARE RĂMÎN

Un roman de idei

Încep de la debutul editorial prin romanul Isabel și Apelu Diavolului (1930), publicat la 23 de ani, Mircea Eliade a atras atenția criticii. Dotat cu o rară energie intelectuală, cu o mare capacitate crea-toare unită cu riguroasa, polițol, dobîndind re-pede o cultură enciclopedică pe care cei 3 ani de studiu în India (1928-1931) o completăze fer-icit, înzestrat cu un talent critic cu totul remar-cabil, tânărul romancier și filozof a provocat cri-tica. Așa se explică faptul că nici unul din emi-nenții comentatori de literatură ai epocii inter-belice E. Lovinescu, Perpessicius, G. Călinescu, Pompiliu Constantinescu, Tudor Vianu, Vladimir Streinu, Octav Sultuțiu, Șerban Cantacuzescu ș.a. n-au ratat prilejul de a-și exprima opiniile pri-vitoare la Mircea Eliade. Critica uitimelor de-cenii s-a aplicat, de asemenea, asupra textelor sale boletistice și științifice. Lăsînd la o parte suetele de articole, studii sau recenzii din presa literară, culturală sau cotidiană, să menționăm numai că nu există volume critice mai importan-te despre epocă cum sint cele semnate de Șerban Călinescu, Ov. S. Crohmăliceanu, D. Micu, Al. Piru, Eugen Simion, ș.a. care să nu includă capitolul privitoare la cel care a scris Măci și pere. De curînd a apărut o traducere în opera lui Mircea Eliade scrisă de poetul și criticul Ion Lo-treanu, iar la societatea „Relief românesc” s-a publicat tot anul trecut, cea mai completă bi-bliografie Mircea Eliade (autor Mircea Handoc). Cea mai importantă exegeză o datorăm însă lui Adrian Marino: Hermeneutica lui Mircea Eliade (ed. Dacia, 1981) carte fundamentală cu privire la sistemul teoretic al autorului Tratatului de istoria religiilor.

Cartea lui Marino se referă, așa cum rezultă și din titlul ei, la un singur aspect, esențial de-segur, al operei eliadiste, anume tehnica in-terpretării textelor, în egală măsură sacre sau profane: „Carte de hermeneutică, scrisă în spirit hermeneutic, după o metodă hermeneutică, ea se scrie în permanență pe analize și pe inter-pretări de texte, în mod organizat, prin des-cifrarea și integrarea continuă a semnificațiilor textelor. Am întreprins o hermeneutică a her-meneuticii lui Mircea Eliade conform propriilor sale principii, pe texte, prin texte, ci mai aprop-iate de texte, decupate, încadrate și interpreta-te conform unei scheme riguroase” (pag. 9).

De fapt faptul că disciplina hermeneuticii este încă insuficient cunoscută și utilizată în planul lucrărilor cercetării, autorul se ocupă, mai întâi, de obiect și metoda de definind-o, extrăgînd-i sensul, semnificația, utilitatea și mijloacele de investigare: eruditia, comparația, instrumen-tologic, omologarea, invariabilele spirituale etc. Într-un capitol special, de circa 100 de pa-

gini, intitulat Cercul hermeneutic, cel mai edifi-cator cu privire la specificul acestei metodo-logii (pe cit de vechi, căci a pornit de la textele sacre, pe cit de nouă și de actuală prin extinderea la toate domeniile cercetării umaniste) ni se dau informațiile cele mai adecvate, indispensabile, despre raportul dintre intuiție și reflexivitate, inducție și deducție, analiză și sinteză, particular și general, sacru și profan, isto-rie și actualitate. Un loc aparte în cadrul Tipolo-giei sacrale este consacrat categoriilor de ar-hetip, mit și simbol, cu largi incursiuni în cul-tura universală, europeană și românească. O di-ziuniu a cărții se cheamă Hermeneutica mili-tantă, în care se demonstrează că această meto-dologie exegetică nu poate rămîni nicidecum la Mircea Eliade, nici după Adrian Marino) suficientă siesi, fără importanța repercușiune asu-pă ameliorării condiției umane. Dimpotrivă, ea este menită să contribuie la crearea unui nou umanism (un subcapitol poartă chiar acest ti-tlu) căci elcînd de la cunoașterea de sine se ajunge la cunoașterea celorlalți, ceea ce duce la o largă comprehensiune ce asigură un su-port mental superior, un optimism spiritual pe care omul modern, devorat de atîtea suferințe, este costinat să-l atingă în scopul supram, al supra-vieții sale. Cultura devine, în felul acesta, unul din mijloacele ameliorării umane, deodată auil de actuală astăzi. Mircea Eliade a repudiat cultura de muzeu, înapă să formeze pe cel că-ruia i se adresează, fiind pentru o creație ac-tivă, capabilă să se transforme pe cei specifici, con-știința umană. De aceea, ne drept, Adrian Marino vorbește de o hermeneutică militantă. Astfel că, dintr-o disciplină al cărei impuls inițial era in-terpretarea oracolelor, a „mesajului divin”, her-meneutica își largeste spațiul de manifestare in-clozînd în veșelă nu doar textele filologice, isto-riche, juridice etc. Din vechea îndelocire se păstrează, ca o generație a eficientei și ca un criteriu etic, riguroasă demonstrației, erudității, ca-racterul aplicat, „la obiect”, al interpretării, coerența de sistem și metoda, eliminarea tena-tă de imunitate față de critică. Astfel, de că-dătoare, dîntodeauna, gnosologiei. Cultul mun-icit aprige, îndărătnice și supraviețuiește prin spi-ritul de sistem caracterizată, de-altminteri, în-țreaga activitate a lui Mircea Eliade și nu exis-tă nici o îndolăcă că monumentală sa operă este rezultatul unui veritabil martiriu. Adrian Mari-no, spirit contemporan, nu ezită să evocă acestă virtute capitală a autorului — vestejînd co-moditatea și suficiența altor eseisti improvizaiți în oameni de știință, despre care Eliade se pronun-țase cu legitima severitate cu peste 3 decenii în urmă: „Tinerii acestia n-au muncit niciodată organizat, nu și-au făcut cele 8 ore de biblio-tecă pe zi, n-au învățat să lucreze cu fișe și cu fiocul în mină; n-au citit niciodată un text di-ficil”. Aspiratia acestui mare muncitor și crea-tor, citată și de exegeții săi, este pilăntitoare: „Așa, spre deosebire de scriitorii care fiecare gîndescă în fiecare dimineață: „Ce las în urma mea?”.

Adrian Marino scoate în relief pe întregul ti-nerar al cărții sale, dimensiunile și coordonatele metodei hermeneutice a lui Mircea Eliade, mi-te frecvent utilizată asciniția fenomenelor ori-ginare, a reconstituirii stadiului primordial (de unde insistența asupra noțiunilor de tip, ar-hetip, de pattern). În Introducerea la opera lui Hasdeu, a cărei editare a început-o, el precu-ză: „Nu mai scriu pur și simplu un popor român; participăm la un popor originar, a că-ru glorie precede pe cea a Romei”. În altă parte vorbește de „moștenirea imemorială a da-cilor și, înainte de ei, a populațiilor neolitice care au locuit teritoriul nostru actual”. (L'epreuve du labyrinthe). Apoi fascinatia totalității, a univer-salității fenomenelor spirituale, cu imbricările gnosologice și ontologice esențiale, tîntînd la depășirea viziunii europocentriste („Mania li-brării franceze”, el experimentă prin limitarea cunoașterii), fascinația autenticității, a creației originale, irepetabile, ordina comună, inder-vable însă în categoria „invariabilelor spirituale”, de unde raportul necesar dintre național și universal. De aici pornește interesul său pentru capodoperele fioclorului nostru Miorita și Mes-terul Manole. În orice caz independența de spirit, climatica conexivă provincială prin lupta pentru desprovincializarea culturală, presupu-nînd o mare încredere în destinul nostru, iată câteva din impulsurile permanente ale lui Mircea Eliade. Stabilit, după cel de-al doilea război mondial, la Paris, apoi la Chicago, unde este li-tularul catedrei de istoria religiilor, marele sa-vent și romancier n-a încetat să sublinieze apar-tenența sa la spațiul spiritual românesc: „Cred că nu puteam să scriu literatură decît în româ-nește. Dar cred că nici n-ar fi trebuit să scriu altfel, pentru că limba în care am scris și scri-inci este continuată de mine nu doar cu trecutul meu, ci cu tot trecutul culturii românești. N-am vrut să mă simt deloc un exilat, un om rupt de neamul lui”. (1972). Părinții spirituali sau emu-lii lui Mircea Eliade sint Dimitrie Cantemir, Hădeu, Iorga, Pirvan, Băga, adică marile figuri ale enciclopediciei titanice și spiritualei românești, în rîndul cărora autorul Istoriei religiilor deține un loc proeminent.

Occupîndu-se de metoda exegetică a lui Mircea Eliade, Adrian Marino scoate în evidență rădă-cinile și afirmările românești ale acestei disci-pline etic și contribuțiile sale, substanțiale, în plan universal. Hermeneutica lui Mircea Eliade are meritul, capital, de a restitui plenar cultu-rii noastre pe unul dintre marii ei gînditori fiind, în același timp, iniția carte care abordează problema specială a hermeneuticii eliadiste. Este vorba de o carte destinată nu doar cu trecutul meu, ci cu tot trecutul culturii românești. N-am vrut să mă simt deloc un exilat, un om rupt de neamul lui”. (1972). Părinții spirituali sau emu-lii lui Mircea Eliade sint Dimitrie Cantemir, Hădeu, Iorga, Pirvan, Băga, adică marile figuri ale enciclopediciei titanice și spiritualei românești, în rîndul cărora autorul Istoriei religiilor deține un loc proeminent.

Occupîndu-se de metoda exegetică a lui Mircea Eliade, Adrian Marino scoate în evidență rădă-cinile și afirmările românești ale acestei disci-pline etic și contribuțiile sale, substanțiale, în plan universal. Hermeneutica lui Mircea Eliade are meritul, capital, de a restitui plenar cultu-rii noastre pe unul dintre marii ei gînditori fiind, în același timp, iniția carte care abordează problema specială a hermeneuticii eliadiste. Este vorba de o carte destinată nu doar cu trecutul meu, ci cu tot trecutul culturii românești. N-am vrut să mă simt deloc un exilat, un om rupt de neamul lui”. (1972). Părinții spirituali sau emu-lii lui Mircea Eliade sint Dimitrie Cantemir, Hădeu, Iorga, Pirvan, Băga, adică marile figuri ale enciclopediciei titanice și spiritualei românești, în rîndul cărora autorul Istoriei religiilor deține un loc proeminent.

Pompiliu Marcea

Fantasticul, dimensiune a prozei scurte românești

Urmare din pag. 1

țetică, asupra fantasticului, acestia îi acceptă „serviciile” beneficiind, totuși, de un instinct artistic sigur, susținut, în subsidiar, de în termeni actuali spus, însuși profesionalitatea lor de critici mai mult sau puțin edificatori. Cînd spunem că întemeietorii navelor românești moderne acceptă „serviciile” fantasticului, ne gîndim, înainte de orice, la unghiul de percepție prin excelență funcțional din care acesta este privit de regulă. Departate de a impune, generalizînd-o, re-tula propriului „foc”, acum, fantasticul este chemat cu bună știință a potenta o anume in-tenționalitate artistică. Astfel, la o rapidă privire asupra opereii sale narative, „părîntele” navelor românești, Constantin Negruzzi dovedește că nu este deloc străin de adevărul fundamental pri-privit căruia ca element de detaliu fantasticul își probează utilitatea artistică angajîndu-se la ex-plicitețarea sensurilor obscure încaluate realului. În atîta de pasional-romantica navelă Zoe, finalul cupîntă înfățișarea unei adevărate „fișe” medi-cale. Nici mai mult nici mai puțin, moartea tîna-țului amoz-lancu B. are drept cauză „o străni-că inflamție de creier”. „Am sezut lîngă el — mărturisese un martor ocular, de profesie medic — pînă ce si-a dat duhul. Neînecat i se părea că aude împuscături și că vede, pe o fe-mie sîngerîndă, că-i îmbrățișează. Închînțuire fantastică, precum vize efect de dezorganizare creierilor”. Eroul povestitor din tot atîta de pas-sional-romantica navelă O aletare de cai îi priește frecvența alunecare în strania lume a visului, cum bine se știe, „mediu” privilegiat pentru proliferarea fantasticității halucinante: „Părea că mă aflam într-un mare salon îm-brăcat în doliu, unde ardeau două mari polican-dele cu luminări de ceață galbenă. Olga dormea culcăt pe o canapea. Încotro o privea stînga la capu-lei, Doamna B. se găsea la oîndă fredonînd din vovodul ruseze Kazak stîhioră. Prin salon se primblau oi cu cordele verzi la gît și Sasa sărea schiopînd și strîmbînd-o”. Bolnav de „lingoare”, shakespearianul Alexandru Lăpă-sneanu din capodopere navelistice omonimă cade pradă delirului, în asa fel încît „...se bărea că vede toate terțele cruciei sale, fioroase și ame-

nințătoare, îngrozindu-l și chemîndu-l la iude-cata Dumnezeuului dreptății”. În alt loc, scriitorul înclină a la crezarea textului cronicească din care se inspiră în lezătură cu miracolul ce se produce în momentul cînd singurului vovod „sărta moștele Sfîntului Ioan cel Nou (...Spun că în minutul acela el — Lăpășneanu n. — era foarte gâben la față și că racla sfîntului ar fi tresărit”). Tot în cazul lui C. Negruzzi este de reținut că în navela Toderică asistăm la o grotesc-amuzan-tă „călătorie în iad” a eroului, unde au loc am-ple confruntări cu Scaratochi, și cu Moartea și o altă călătorie în rai”, unde este vizitat Sfîn-tul Petru. Cîț despre paramitologie Pică și Tin-dală (Scrisoarea XII), evident, duhul fantastici-tății de sorginte folclorică își exercită nestînghe-rit prerogativele. Comparativ cu ceea ce se în-tîmplă în Zoe, O aletare de cai și Alexandru Lăpășneanu, în aceste două din urmă narături „scurte” regimul de care beneficiază elementul fantastic este cu totul altul. Acum nu mai este vorba de contaminări menite să nuanteze ana-liza psihologică, să-i reliefeze notele dramatice ori tragice. Cele două savuroase snoave plonjează în alegoria fantastică, încadrîndu-se în scheme binecunoscute, consacrate de anecdotică mitic-folclorică. Ceea ce surprinde de data aceasta nu mai este fiocul fantastic ci siguranța cu care leit-motivul mitic-folcloric, originar fantastic, se nune în sîmba temel satirice de uz strict actual. Este un fenomen de „deviere” a fantasticului ti-pic pentru proza românească, ale cărui culmi ar-tistice nu vor intriza și-și facea apariția odată cu intrarea în scenă a următoarelor generații de mari navelisti — Creangă, Caragiale, Macdonoski.

Îată, însă, că înainte de acest strălucit moment un alt mare reprezentant al generației lui C. Ne-gruzzi, Vasile Alecsandri apelează la Celești mijloace de rezolvare enică a temel social-norale de strictă extracție realistă. Alexo-rismul făcînd vîdit de ceea ce conștute „navele de încadrare” în Istoria unui oăbin se bizuie integral pe funcția „pre-textuală” autentic fan-tastică, în ordine antropomorfică, a celor două „personaje”, galbinul și paraua. Frecvent solici-tat în romanul alegoric clasic-medieval (solu-tiv cu spectaculoase rezultate și în Istoria terro-rifică), acum, în marea navelă a lui Alecsandri, pro-

cedeu cunoaște o salutară revigorare, datorată excepționalei doze de autenticitate realist-fan-tastică inoculată convenției fabuliste. „Identita-țea” uman-simbolică a celor două „personaje” își trage seva din întimitatea modului lor de con-viețuire și comunicare cu personajele umane propriu-zise, constituindu-se în adevărate alter-egouri groțeske ale acestora. În același timp, Alecsandri-prozatorul, ca, de altfel, și dramatur-gul în citeva rînduri, aruncă sonda și în miezul fantasticului investit cu funcții analitice. Cel puțin episoadele navelistice, Toader și Mîrînda din O pîmbere la muni și, respectiv, Muntele de foc din Căldoria în Africa depun mărturie conclu-dentă în această direcție. Se poate sustine că estetica romantică a fantasticului cunoaște acum primele aplicații viabile în proza românească. Conflictul psihologic-erotic din naveleta Toader și Mîrînda se revendică de la un leit-motiv ezoteric localizat în practica magică de uz curent. Iată scena în care drama fatală a tineretii Mîrînda este „programată” tocmai pe o asemenea cale: „Tigana scoase îndată din sin o cutie mică de plumb ce avea înăuntru o oîngînătoare, deschise capacul și cînd în ea începu a descînta. După citeva minute, ea se întoarse către fată și-i zise cu glasul turburat: — Mîrîndu tu se află acum departe de aici, într-un tîrg mare, mare cit nouăzeci și nouă de sate (s.n.), unde sint case nalte de domni și de boieri mari a acolo-i mîrîndu tău. — Dar oare scoateți că-l-oi mai vîdea? întrebă Mîrînda. — Odată numai l-îi zărl, draga mea, și apoi nu l-îi mai vîdea? — De ce, mătușă? — Pentru că s-au pus deodată o ceață neagră deasupra oîngînii, cînd mă uitam la ea. Dar de vrei să m-ascuți, fata mea, să fugi de el, să nu-i mai ieși în cale”. Firește, Mîrînda nu ascultă de sfatul ghicitorului și „procură” acestuia nu dă greș. Episodul final al întîmîrării ne-o areț pe Mîrînda sfîrșind nebună, ca urmare a neșă-buitului ei kest de a-l mai veda o dată pe Toader: „Așa se sfîrșiră dragostele Mîrîndei și a lui Toader; așa se împliniră proorocirile tîgăncii. Copila muri peste doi ani la Golia, în casa ne-bunilor, iar Toader niciodată n-au știut nimic din cele ce s-au întîmplat”.

Subtil înrîurită de dogoarea romantică speci-fică navelor „italiene” ale lui Prosper Meri-me, naveleta Muntele de foc, se pare, structu-rează înțelă oară în proza românească modernă un univers narativ eminentemente fantastic. A pune în relație cauzală un fenomen natural neobiș-nuit (miile de limbi de foc ce acopăr înălțimea

unui munte din Apenini) cu „pedeapsa” cosmîc-ă ce se abate asupra unui ins uman obsnuit (moartea hidului conte Petro Foscar), „trăsnit de un fulger cereș” în momentul cînd acesta este pe punctul de a-l răpune în chip nelegituit pe Amelito, sote frumoasă Letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse de fantastic în real. Pe de altă parte, nu mai puțin demne de subliniat sint, în Muntele de foc, elementele de atmosferă, intriga dramatică, și frumusețea letitia, rivniță de fu-rosul inamorat), iată, de fapt, indicul evident că prozatorul știe să pună în valoare criteriul „rup-turii” produse

nicolae boghian

Pirjolit de tristețe

Vintul alungă speranța zăpezilor. Memoria tatălui meu a trecut în frunzi bătrâtori de căruțe. O iau îndărăt, spre marea copilărie și mă cutremur câtă feciere am putut adăposti. Iată lanul de în și pădurea așteptându-mi trecerea în nouri de colb. Semnele foșnesc cîntătoare, inul e galben ca miera și plînge, acum recit, pirjolit de tristețe poema din Dylan Thomas.

Cu neliniște

Aici e poiana în care oream caili să pască. Eu umblam după zmeură, cu cum sorbeam singele zmeurii și-al înțepăturilor! Foșneau copaci, viaua sub vînt, tata ațtea pe un trunchi rețezat — abia acum mă întreb cu neliniște de ce, niciodată, în pădure caili noștri n-au nechezat ?

Din rărunchii verii

Voi compune un ciclu rural imi spun, spîrgînd între masele de plombe alunele scie ale melancoliei. Voi descrie cum hrănește iarba oceanul de secetă și de nisip cum gîrdurile de la biserică

george florin cozma

NECRUȚATORUL OLYMP

Cu tragica mea umbră

Cu tragica mea umbră în spinare, intră Homer în Marile Zăpezi. „Iubirea mea, slăvito, vrei să-l vezi ?” „Furtuna duce mării deminare...” „I simt c-abia se tine pe picioare ; aș vrea să strig : „Speranța mea, tu crezi că fruntea înțelepților azei ajunge stelelor spre-a destularea ?”... „Dezastur, cînd se cheamă contemplant, e ca un basm. I știu și tu : doi lezi cutreierau extatic prin zăpezi — imense, albe Florii, abatoare...” Mărgăliște-n candidă ninsoare Homer — cu umbra-mi tragică-n spinare.

Stau rufele întinse

Stau rufele întinse pe sîrme lucitoare : că-măși de-ninsurare și rochii de-așteptări, batiste dauite de trecerea prin gîri și sîngerii dantele halucinind în soare ; cravate care-nvie uitate, dulci mirări, minuși cu pielea-ntînsă-n sublimă dantelare, ciorapi călcînd pe aer, cearecauri foșnitoare — o lume de meduze fără acces în mării... Alături — bate vîntul neștiutor, prin care-și destăinuie planeta augustele sforțări de calm și zîu-bună. Se pregătesc gustări, din ceasuri curge-n case Minutul-de-Picacore... Apoi intrăm în umbra Primejdiei. Barbare stau rufele întinse pe sîrme lucitoare !

se string tot mai mult spre altar și cum în școala primară sădești o livadă cu pruni pentru ca mai tirziu cineva să te-mbie să contempli cit de frumos tractoarele-o ară. Voi compune un ciclu rural, de dincolo de retina-mi țesută cu fibre din rărunchii verii se aburește copilăria șptindu-mi să nu mă sperii...

Ramura verde

Te poți rătăci, lumea te mestecă-fiară deznădăduită te poți ineca la suprafața propriei tale spaima — îți aduci aminte de marea atracție universală și gîndurile alegară sub zbor de prăpăstie

Foarte bătrîni bătrîni devin unde electromagnetice își intră ostel în cap dintr-odată ramura verde a metafizicului. Te poți rătăci, lumea te sare de pe orbită ca pe o globulă canceroasă.

Ochiul galactic

Aici se coc tirziu cîreși săbătoici fructele lor au mireasma de ferigă, dacă le guști te cuprînde ameteala de după dragoste. Pe-aproape șerpuia o șosea cu prundiș și-nele roșilor scrisneau, se-avea toaca de mănăstire a căruțelor. Curg pe ostali, acum, seminte negre de erin. Ca o plătă singerie vine amurgul, retina face explozie, acolo, în ochiul galactic al copilăriei.

Vis

Aducea tatăl meu vești dintre cele două războaie Avea pălăria de fetru, maron și știa pe de rost creștinismul lui Blaga Alergam și eu în urma lui peste ogoarele răsfrînte-n primejdie noptii, acolo unde un cal costeliv trăgea universul la coșt.

De ce să murim

De ce să murim ca la carte, savant, sub clopote ample de sticlă cerească ? De ce să purtăm nesfîrșit cite-o cască pe creier... și-n cizmă piciorul bufant ? Nu-s mamele-n stare, de ani, să mai crească — scrișind oscunzîndu-se și suspinînd pedant — Deștept-Zulufatul-Copil-Diamant de stirpe augustă (citiți : pămîntescă)... ? Nu-s ele-n putere să surpe neant pe umerii lui aripoti ? Să-nădăiească marea sa togă de tragic amant al Șansei — fecioru-de-iască ? ? O, bunul Hegel, și Einstein, și Kant, de ce să murim ca la carte, savant ? ? ?

Cu mirt pe frunți

Cu mirt pe frunți și cu plutoniu-n sînge, noi, cei din urmă, singurii, stăpîni acestei lumi pe care numai cîinii lînghețului cutează-o a de-plînge, călătorind prin marea umbră-a Miinii cu două degete subțiri, nătînge, lărimă cu fărîmă ne vom stringe ca la-ncăput de tot, în usa stîinii. Noi : Feți-Frumoși, împărații, Spîni, orfanii și cîitorii ei Privii-Sînge din Isacel, repudiații ai piinii și zburători sub care-nec se frînge vîzduhul, cînd ne-njură și ne plînge... Noi — inșeții de glori și de sînge...

Constantin Piliuță : „Iarnă la Botoșani”

i. grinevici

circul misir !

Îl chemase de citeva ori, să vină pe la circ, să-l vadă pe Ricardo, și să-l cunoscă și pe culății. Îl stînjenea însă cumplit rolul de iubit al ei, ca și privirile carcelătoare, cu care avea să fie înțimpatînd acolo. Îl miuase însă dorul de Ștefana. Patronul circului — Stelu Misir — care apără în arenă într-un frac ponosit și în tenis, era un om mărunțel, cu freza lînsă, dălmăuri a parfum de tranșafir, se străduia să pară cumsecade.

— Si gologanii, adăgase Ricardo, chicotind malițios. Mister Brown, care era același Stelu Misir, îl săgeta cu o privire ucigăse.

— Intră, dragul meu, poftim ! Mi-a spus A-rabela c-si fost parca în marină și te-au pus pe uscat. Ce să-i faci ? Timpurile. Dacă și noi ar-tiștii suferim... Trăm ca vai de noi, mai mult din aplauze — fîcu el, suspinînd, și freza îi scîlpi, odată cu ceasul de aur de la mînă. D-ale vieții.

Andrei Pătrăscu era incredințat că-și dădea osteneală din cauza ei. Altminteri, peșeme că nu i-ar fi întins nici mîna. Zimbea netezîndu-și mereu freza mrositoare, dar ochișorii de șobolan alergau cîntărîndu-l. În toate chipurile, cheietura mîinii se loșea un înțepăt. Ricardo, fumînd și încercîndu-se ca de obicei, spusese că-i „un băiat de zabăr”, îndată însă își schimonosise fața boțită, ca și cum ar fi înghițit o chinină.

— Băiatul acesta de zabăr ar fi bun să-l pui să încareze vapoare cu mine în port — ghîndi Andrei Pătrăscu, care ar fi avut chef să fugă. Îl îngreșoa mîna batjocitoare a imblinzitorului și mirosul înțepător de eter, din sticluta cu lac de unghii. De undeva, din vagon, venea miros de pește prăjit, și un glas pitigîiat.

— Am o gramadă de treabă. Plec. Dar rămăsese, mai bine de un sfert de ceas. Nelini, mai bine zis Nelu Sticlaru, era un bărbat negricios și înalt, suplu, cu un nas corioat ca un cioc, cu ceacănele vîntului pe deasupra o azenă, puteau fi de la administrația financiară, dar ochii îi erau reci, sticloși și nemiscați, ca ai unei bufniti. El cercetase și pe mosafir, cu un zîmbet batjocoritor, fluturînd în colățul unei guri ca de femeie. Purta un tricou alb, din care răzbătea pieptul puternic. La înmăietura mîinii se loșea un înțepăt. Ricardo, fumînd și încercîndu-se ca de obicei, spusese că-i „un băiat de zabăr”, îndată însă își schimonosise fața boțită, ca și cum ar fi înghițit o chinină.

— Băiatul acesta de zabăr ar fi bun să-l pui să încareze vapoare cu mine în port — ghîndi Andrei Pătrăscu, care ar fi avut chef să fugă. Îl îngreșoa mîna batjocitoare a imblinzitorului și mirosul înțepător de eter, din sticluta cu lac de unghii. De undeva, din vagon, venea miros de pește prăjit, și un glas pitigîiat.

al unei mahalagioatce. „Trăiți nasol, fraților !” se ghîndi Andrei Pătrăscu. Își aruncă de citeva ori privirile peste genunchii desvelii ai Ștefanei, și Nelu îl surprinsese. Zîmbetul răutăcios fluturase din nou. Își umflase mușchii pieptului și bătea darabana pe coperta unei cărți jerpelute, care era un roman poliștist. Apoi, se urni, salutînd numai din cap. Pe coridorul vagonului, răsuna clămpănitul papucilor lui Nelini.

Ricardo povesti că acesta dresă doi urși jî-gării și suferinzi, și pe Rosita, o capră, care învîrtîndu-se, culegea în arenă tăblice cu cifre făcîndu-și să cadă, întocmai ca un contabil. Nelini era din Brăila și fusese buclătar pe Dunăre. Intr-o învălmășeală, iscată într-o bombă, spintecase, pentru o femeie, burtă sotalu, care era impiegat de gară. Ceferistul înșelăt dăduse ortul popii, obîgîndu-l pe Nelini să mestece, cîtiva ani, plina amară a puscării din Galuți, Ștefana îl împiedicînd pe Ricardo să istoricească mai departe, felul în care viața îl frămîntase între palemele ei aspre pe imblinzitorul viteaz.

— Aș fi jurat că dresază cel puțin lei — zise Andrei Pătrăscu, răutăcios. — Hei, caprele își dau mai mulți bătaie de

cap. Sînt mai mofturoase decît femeile, oftă Ricardo cu viclenie.

Alături de Ștefana, loșia clovnul Pepino. Italianul semăna mai curînd cu un cîine stîrb, decît cu măscăriciul care se da tumba, înveșelînd copii. Andrei Pătrăscu se loșise de el, cînd intrase în vagonul artiștilor. Pepino fugise speriat, bîlbînd suze, într-o limbă stîl-cită. Nevasta lui Pepino era, în schimb, curioasă ca o maimuță. Nu se putu stăpîni și apărî în prag, ca un butoi urias, măturînd din pivrii încaperea. Le pironi, în cele din urmă, asupra vizitatorului :

— Arabela, am venit, mamă. Să-mi dai un picuțel ferul de căcat. Am niște cămăși, iu-bitei... — Ti l-am dat acu o oră, madam Pepino. — Sărut ochii, puțom. Cum de-am uitat ? Iar-tă-mă, pușor. — Nu face nimic, madam Pepino. Îți mai tre-buie ceva ? — Nu, draguța mea. Ce bună ești tu, pușor. — Poate vrei să stai ? Stai odată jos, madam Pepino !

— Așa, mamă, așa. Maximul un minut, că mi se arde peștele. Mi l-a adus un pescar din Coiciu... Butoiul se lăsă fără nici o mîlă, pe scănu-lul de pe care se ridicase imblinzitorul de ca-pu.

Andrei Pătrăscu simți că ochii femeii îl sco-toceau tot timpul, ca niște mîini înfrîngute, din cap pînă-n picioare. În clipa următoare, ne-vasa clovnului începu să-și deșerte sucul bur-dușit cu birfeli, care se dovedii a fi fără fund. O făcea cu o plăcere deosebită, și ochii îi lu-ceau ca ai unui diavol obez.

Vizita căzuze în băltă. Andrei Pătrăscu ple-case dezgustat, cu gura amară, și a cînd ar fi mestecat mucuri, cu mintea rătăcînd printre bănuții și presuroneri, una mai păcătoasă decît alta. Oamenii circului poate că nu trăiau rîu. Dar mîlul în care se bălăceau ca niște mormoșci fără vedere, i se păruase mai negru, decît sărăcia cea mai adîncă.

— Cînd călărea, în arenă, pe spîneria albă și rotofoaie a lui Jim, Ștefana, devenită domnul Miss Arabela, adesea nu se putea opri să nu se simtă măgulită de privirile lăcome ale bărbă-ților care o mincrau din ochi pe călărețul blond, zburînd ca un drac, în costumul de paie, ce ardeca ca jărătecul. Stelu Misir o prețuia pe Ștefana, nu ațit pentru grația cu care călărea, sau sîrînd de pe cal se primdea de un trapez, făcînd o voltă, apoi revenînd din nou pe aripa lui Jim, cit pentru înfățișarea-i atrăgătoare, cu care cucerea spectatorii.

— O femeie întii trebuie să fie dată dracului, domule. Dacă mai are curva și talent ! bravo ei. Dar mai întii, trebuie să ai bicicleta și apoi soneria — filozofa patronul, netezîndu-și freza parfumată. Era convins, după o îndelungată practică, că în toate timpurile, o femeie ațifa-toare era o chele fermecată, cu care puteai descuia multe țui. Astfel că, Arabella devenise lesne cheia, cu care mister Brown desfacea, vîrșite, inimile spectatorilor.

În seara aceea, după finalul reprezentației, în timp ce tromboanele urlau marșul gladiato-riilor, și publicul însuflețit se scurgea pe sub drăpăria mare de la iesire, doi bărbați cerură să stea de vorbă cu patronul circului.

Puțin alarmat, Stelu Misir tuși ușor, apoi scuturîndu-și de rumegus pantalonul fracului ponosit își luă inima-n dinți. Puteau fi, ghînda el, îndreptîndu-se cu pași mărunți spre arenă, puteau fi de la administrația finan-ciară, sau inspectori care-și virau nasul în pro-gramul artistic, vinînd cîbururi, sau în fine dacă erau de la poliție. Ajunsesse în dreptul cel-or doi.

— Cel gras, cu o mîtră turțită și obraznică, îi întinse mîna și mister Brown, cutremurat de presimțiri negre, i-o strînse cu grijă, înclinîndu-se cu un „Să trăiți !”.

— Dragă director, tuși grasul, potrivindu-și cravatu de culoarea gutuii. — Călețlăi, slab și răutăcios, rinjea tăcut. Stelu Misir simți, privindu-l înclinat cașu, că trans-piră pe la subțorii. Se ghîndi, într-o clipă, că dacă-l închide circul, ar putea totuși să in-tere responsabil la o alimentară.

— Dragă director... repeta grasul, retinîndu-l mîna în palma sa moale — cu și cu co-legul meu, inspecto- — Răutăciosul incuvîntă din cap. Rînjetul se adîncise.

— Mă rog, noi împreună, adică vrem să te felicităm pentru reprezentație. „Ne-a plăcut...”. Urmă un „dar” și mister Brown simți că i se oprise inima.

— „Mai mult încă, nea Lică, adică Inspecto-riul zicea : bravo, dom-ne, demult n-am mai văzut așa ceva. Așa că ne-am ghîndit, ce mai tura-vura, vino să ridicăm un sprîț împreună. Sîntem într-o delogație la Constanța, mîine plecăm la Arad, așa că nu ne refuză. O frip-tură, o gură de vin... Lui Lică îi place grozav artiștii. Nu-i vorbă că și mie. Lasă că lucrăm la „Comcar”, la achiziții dar ne place artiștii, pricepi ?

— Stelu Misir îl privi holbat. Îl veni să-l tră-nească o palmă de bucurie. Grasu scosese un puchet de „Camei”.

— Bine acu să-ți mai spu ceva : la noi, la Arad, desei io-s bucurăstene și localuri fru-moase, d-alea în stil unguresc... Hai, frate, despedește-te și găta, pă căl i rise el gros.

Răutăciosul îl luă de cot : — Dom-director, dacă s-ar putea... Adică vrem să te rugăm să... — Grasu hohoti, potrivindu-și cravata : — Lasă, mă nea Lică, că directorul e d-ai noștri.

— Uite, băiețică, cum e treaba : s-o ridicăm cu noi și pe pupăza aia în costum de baie... — N-am înțeles, făcînd Stelu Misir, zîmbînd nălv, netezîndu-și freza.

— Ei, na bravo ! Păi aia, none, cum îi zice ? care joacă mă călă... — Miss Arabela ? — Aia, aia, mîna-te-ar tata ! Hai, s-o por-mim, nenică, că nu mă gîsim mese...

(Fragmente din romanul „Saltimbanci”, în curs de apariție)

Prietenia

Urmare din pag. 1

festăriele ființei și spiritului, de credința și idea-lurile unul om asupra celuilui. Nu mă pot lăuda cu astfel de prietenie (ideală) față de Petre Stoica, deoarece amintindu-mi — fiecare întîlnire a noastră s-a petrecut într-o dispută, împinsă (uneori) pînă la un total dezacord, cu excepția doar a acelei neastate „coexistențe puș-nice” între doi oameni. Dar călășa așa stînd lu-curule, nu ne-am ocolit, ori de cite ori ne-am revăzut, ci dimpotrivă, cum s-ar putea numi acest tip de relație oricund ne-prietenescă, de-cit ca o prietenie paradoxală, o prietenie in-contradictorie.

În mod cu totul fortuit, aproape fantastic, mă aflam zilele trecute la săriturile de la Sapporo, cînd (înaintea unei căderi regretabile) mi-am adus aminte o întîmplare din copilărie : căruțel unuia dintre vecinii mei, în timp ce cobora pe un drum abrupt, i s-a spart o roată din față, iar calulul mai harnic, ce frîna cu toate puterile atelajul, i-a fost prins și frînt un picior sub greutatea bustenilor verzi. La strigătele sale a venit un alt vecin cu care nu se salutase de ani de zile. A venit cu căruța lui, cu citeva pîrghii și i-o roată pe care au pus-o în locul celei spar-te, au așezat cu greu calul accidentat între lo-trele goale, au înhamat alt cal în locul celeia și-au plecat sarea spre casă, fără să-și mai spu-nă un cuvînt, cum de altfel nu și-au mai vorbit nici de a doua zi începînd.

În această mare depărtare, în care am spus că mă aflam zilele trecute, am primit vestea că

poetul Petre Stoica împlineste o jumătate de viață. Dar ce legătură poate avea amintirea de mai sus cu această victorie a vieții asupra unei jumătăți de secol ? Există o profundă legătură între cele două evenimente. Atunci să însemne că poetul se află într-o dificultate și-ar avea ne-volu de aceste rînduri ? Nici vorbă, el caută cu luminarea un om cu care să poarte lungi, ne-sfîrșite discuții în contradicție. De aceea m-am ghîndit că, de lîngă prietenii siguri pe care poetul îi va avea lîngă el de ziua nașterii sale, să pri-mescă și această însemnare ne-ceremonioasă.

Unii recenzenti care fac din Petre Stoica un ad-versar al tradiției ar trebui să știe că l-am adu-vertat pe poet vorbind cu însuflețire despre ațtea și ațtea poeme ale marilor noștri poeți.

Fără a pretinde că emit o judecată de valoare asupra artei sale singulare, țin să relev doar că de admirat la poetul Petre Stoica este persua-siunea cu care talentul său a reușit să transfigu-roze un eu liric — așa cum este el într-adevăr, într-o viziune ce se strauge atît imagogic cît și imanent.

Absența ajutorului ce se cuvine omului la ne-caz este — paradoxal de această dată — egală cu absența de la bucuria sărbătorii sale ; în si-militudinea jumătății de veac ce va să vină, iarăși nu ne vom înțelege. Dar azi, în duplul acord și de-a valma cu toți prietenii săi mo-derniști, cînd poetul „coplesit de glorie” Petre Stoica împlineste 50 de ani, îl urează multă să-nătate și la mulți ani, conform tradiției, Gheorghe Pituț.

Constantin Piliuță : „Flori”

teatru

t

Între teorie și practică

Alexa Visarion este un regizor care lucrează cu metoda obținută de regulă lucruri ieșite din comun. Încercînd să teoretizeze un concept teatral, regizorul ideo căreia cea mai bună pentru analiza spectacolelor sale. Teatrul de „stare”, spre care el tinde se naste dintr-o implicare totală a actoru-lui, cit și a spectatorului, care urmă-rește comunicarea prin idee, posibilă a-tunci cînd sala intră în rezonanță cu scena printr-o concentrare psihică con-trolată rațional. Dar depășînd ni-velul prim al explicației și provo-cînd un complex de atitudini variabil în funcție de raportul dintre cei doi factori. Aplicînd elementele de teorie ia practică, se pot lesne descoperi ca-uzele insatisfacției estetice pe care o provoacă ultima sa premieră, Woyzeck, la Teatrul Giulesșu. Spectacolul pe care l-am văzut nu ascunde alt spectacol, așa cum aspira regizorul, „starea” ca tensiune ideatică, nu se realizează de-cit într-un unic moment, ceea ce este prea puțin. Printr-un decupaj de su-praafăț al textului dificil, schițat com-plex dar și prolix de Georg Buchner, Alexa Visarion și-a propus o repre-zențatie de echipă în care protagonis-tii nu este eroul, ci lumea care îl incon-joură și care îl provoacă drama. În-teresanță ca ipoteza, transferarea cen-trului de interes de la efect la cauză și comportă și anume riscuri : mar-carea prea tranșantă a subtextului, ex-pedierea unor sensuri latente. Din mul-timea ostilă se delasează Doctorul (care comite experiența odioasă a subnutri-rii individului tratat ca obiect), Căpitanul (care profită de prerogativele gradu-lui pentru anihilarea totală a perso-nalității), Tamburul Major (care prin a-vantaj pecuniar domină fizic). Proprie-

tarul de baracă (care intruzează în mod metaforic autoritatea exercitată cu bicul în mină). Caruselul bil-cului irumpe mereu în scenă, for-ța distructivă a tropotului de dans in-dirijit acționează asupra conștiinței de-ruțate a eroului obsedat de viziunile apocalipsului, chinul de pseudo-pro-ceptele morale burgheze inhibit de ne-pătrunse adevăruri. Odată găsit moti-vul terorii — a imperativului „trebuie” — regizorul a crezut că este suficient repetarea numărului pentru a îngloba firele epice în natura poematice a su-biectului. Ponderea personajului cen-tral — sensibil receptacol, inefabilă fi-gurare — se diminuează căci Woyzeck — omul simplu, pion manevrat de fi-litînismul societății, este dublat (în propria inerală) de ipostaze paralele destinului său : Andrei — prietenia inexistență care amplifică sentimentul, singurătății. Marie — iubirea trădată care înseamnă prăbușirea încrederei în oameni. Prin crimă — se sugerează simplist — Woyzeck se va ridica deasupra semenilor, care l-au înșimă la ge-utul fatal, dominîndu-i asemenea Nebu-niului — prezentă permanentă în scenă anticipînd expurarea finală.

Proceea de factură vetustă, expresi-onistă — spoturile de lumină, pe de-o parte, contribuie la crearea timorilor morți ai derulării intrinșii, dar, ne de-altă parte, oferă actorilor posibilitatea de a se evidenția. Ceea ce se fac : Irina Madanitis și Dorina Lazăr, Ion Vlăcu și Radu Panamarenco, Corneliu Dumit-reș și Răzvan Vasilescu, Rodica Man-dache și Jorji Voicu, Jeanine Stava-rence și Gelu Nitu. Florin Zamfirescu rămîne însă în umbră.

Irina Coroiu

plastică

p

Retrospectivă Piliuță

Constantin Piliuță este „calul breaz” al picturii noastre contemporane. În două decenii și jumătate a lăsat în urma lui o diră de vorbe de duh și de întîmplări amuzante pe care și le po-vesteste cu plăcere nu numai cel ce nu are, ci și povestii cînd se-nfîșese. Per-sonajul Piliuță a riscat și riscă în con-tinuarea să-l pună în umbră pe artist. Înainte de a-l vedea un tablou, multii frecventorii ai sălilor de expoziții bu-curestene, au ceva de spus. Căci pic-torul nostru, pe lîngă întîmplările sale personale mai are, ca să ne expri-mam așa, și întîmplări publice. Nu ararorii a fost incomod pentru cine poate fi incomod. Cînd a fost vorba de absolutizarea punctelor de vedere asupra cutărui sau cutărui lucrînd arta, Piliuță, nu din dorința de a fi paradoxal, a susținut punctul de vedere opus. Procedea ză cu opiniile cum procedea ză de pildă cu colegii. El murg pe Jos pe Bulevardul Margheri, să spunem spre Universitate, se înțil-nesc cu maestrul și ajung, vor nu vor, la c.o.s. O variație de tipul acesta, mai ales cînd este făcută cu excepțio-nala benonie a pictorului moldovean, prînde bine într-un moment cînd, în artă, de ce să nu o spunem, polarizarea intereselor produce tot mai des în ul-tima vreme compactizarea opiniilor, cu efectul imediat al lipsei de toleranță.

În ce măsură personajul se recu-tănoște în operă nu este greu de văzut făcînd o scurtă incursiune în retro-spectiva de la Dalles. Sint gurăde aici, nu în ordine cronologică, lucrări din ultimele două decenii vîndînd toate o coerență remarcabilă stilistic, reflex, desigur, al constantel puneri în practică a unei arte poetice configurate deja la începutul anilor '60. A nu se

uita faptul că în acea perioadă pictura lui Piliuță se contrapunea aproape programatic exceselor unui realism sociologizant la care artistul, prin fer-mătie și temperament, nu putea adera. Din acei ani datează acea notă de cor-dialitate specifică artei lui Piliuță. Dra-matismul este aproape absent chiar în compoziții unde teoretic este necesar. Căci pictorul nu surprinde momente, el narează și atunci întîmplările capăt o dimensiune familiară, aureola amîni-rii sau visării. Numeroasele peisaje re-prezentînd mahalalele moldave sint în același timp dulcise și amare. Un umor discret, cald transpare din nu-meroase pinze. El este reflexul simplis-tății bipline cu care artistul privește oamenii și lucrurile. În fața deflării anotimpurilor și personajelor rămîne surizător, continuînd parca o conver-sație cu un vecin prieten, în fața unui pahar cu vin dulce din Tara de Sus, despre relativitatea vieții.

Încercîndă activă a pinzelor lui Piliuță are un suport esențial într-un admirabil simt coloristic. Florile și naturile sale moarte sint caligrafiate cu subtilitate pe fundaluri aproape ne-utre de care culorile se detașază cu vivacitate. Desi stăpîneste perfect teh-nica armarizării subtile Piliuță pre-foră de cele mai multe ori exprimarea înfrustă. Ceea ce are drept rezultat sta-bilitatea unui raport direct între inten-țiile pictorului și privitorul dispus să sesizeze semnificația imediată a ima-ginilor. De aici gradul de inteligibilitate ridicat al acestor picturi ce se vrea și reușese să fie sinceră chiar atîncînd cînd natura temel nu este adevărată la resorturile intime ale naturii artistice a autorului.

Grigore Arbore

film

f

Iancu Jianu, zapciu și haiduc

Regizorul Dinu Cocea a reușit pe marele ecran, cu peste 15 ani în urmă, povestile cu haiduci, consacrîndu-le mai bine de jumătate din titlurile fil-mografiei sale. Cu mult succes de pu-blice, unorii chiar și de critică, pellicu-lete cu haiduci au înviorat la un mo-ment dat epoul cinematografiei na-tionale propunînd, dincolo de limitele unor captivante momente de capă și spadă, citeva savuroase tablouri de epocă.

Continuînd tematica predilectă, regi-zorul îl alege drept erou pe Iancu Jianu, personaj autentic, imortalizat în folclor, menționat în documente și lu-crări istorice, cu o biografie suficient de aventuroasă pentru a-i justifica o prezență atrăgătoare pe ecran.

Din păcate, sugestiile biografiei zan-cului transformat în haiduc sint su-focate într-un scenariu aglomerat de intenții și rețete comerciale în care predomină registrul unui facil roman-tism, dublat de o marcată interpretare ilustrativă.

Vremea lui Caragea Vodă, perioadă cu dese miscări populare, adevărată prefață a revoluției lui Tudor Vladi-mirescu și a epocii moderne, devine fundalul metamorfozei Jianului din arănor al legii domestici în adversar al nedreptăților îndurate de cei săraci. Animat de o serie de tablouri vivante (curtea lui Caragea, bănia Craiovei, apartițiile sfătoase ale lui Tudor), popu-lat de numeroase personaje ce suze-rează defnitorii interese sociale sau materiale, planul secund umbrește perime-trul personajului central schițat prin

moralizatoare replică între două povesti de amor. Substanța epicii se subiază în amănunte nesemnificative, motivațiile nevoii de adevăr și dreptate devin de-clarații ghîndite în termeni unui dialog din care nu lipsește didacticismul.

Pentru cucerirea publicului sînt fil-mate nu numai cavalcade spectaculoa-se în ritmuri diferite, dar și elemen-tele unei „personale” viziuni asupra is-toriei : întîlniri misterioase, torturi, evadări, sinucideri și accidente spec-taculoase, diecturi cu nuanțe de wes-tern, momente comice etalate sub sem-nul kitsch-ului de Jean Constantin și Draga Oleanu-Matei, risipi de costu-me și o biografie peisaje filmate uni-form configurînd o ciudată geografie a spațiului haiducesc.

Minusurile principalei partituri sint depășite de Adrian Pintea, interpret de marcă avînd o optimistă spontaneitate și un farmec personal nuanțat ce-l recomandă pentru roluri mai substanțiale. În afara regretatului Cornel Co-man, memorabil într-o secvență finală, restul distribuției este alcătuită din mari actori convocați să acore cu forța talentului iluzoria vitalitate a unui pseudo-film de capă și spadă.

Cesesiile făcute mizei comerciale nu îndepărtați filmele lui Dinu Cocea de posibila meditație asupra istoriei, a-supra personalității de excepție în dia-log cu acesta. Probabil însă, în ciu-dat de numeroase personaje ce suze-rează defnitorii interese sociale sau materiale, planul secund umbrește perime-trul personajului central schițat prin

Călin Stănculescu

FRAGMENTE DIN ROMANUL «SĂPTĂMINA NEBUNILOR»

FRAGMENTE DIN ROMANUL «SĂPTĂMINA NEBUNILOR»

În sfârșitul lui septembrie Lucrezia Herula Vimerotti plecase la țară, cu soțul și prietenii lor, fără să-și spună vreun cuvânt. Sufletul și-l trăgea pe Hrisantveni ca pe un asasin. Oare era adevărat că se iubea cu el? Era frumos, avea ceva atletic în mersul de ogar, plăcea femeilor, arăta că un armasar de montă. Mai bătrîn, mai tînere, ufolescencele abia se pregăteau să înălbă în lume, trecu pe la el, prin odăia micuță pe care o avea deasupra unei clădiri din Palazzo di Carmelenghi, un fel de grajd parfumat, cu mobila puțină, numai perdele și perne, cu un pat uriaș în care ar fi putut să doarmă trei înși, cine știe cum urcat în acea odăie cu tapete roșii, luminoasă și absorbind toată ziua soarele, o odăie în care seara se auzea chemările îndrăgostitilor, cum se auzeau dealfel în toată Venetia. Balconul înzepeză spinzura deasupra unui canal luminaț cu o faclă unsuroasă și leneșă cu arunca mică umbra pe apă, stagnantă. «Aici se împlinește?» se întrebă mereu, înnebunit de gelozie, privind patul uriaș în care ar fi încapat și Vimerotti. Amușa cînd intra, sedus de o curiozitate ce nu putea fi înfrînată, tot așteptînd o confidență care să-l facă să-și urască pe cel doi, și mai mult.

În sfârșit, lunga lui trecuse și într-o dimineață, Christo apăsă radios: — S-a întors Lucrezia? întrebă. — Da. — Cum arată? — Belosissima, i-a priit, nu vrei să-și vezi? — Dar ca vrea să mă vadă? — Cred că da... — Întreb-o, și dacă nu ai alt lucru de făcut, vino cu ea în piața Azzolo, acolo unde aștept eu de multă vreme pe cineva. — Sosise înainte de amiază, arăta ca o actriță de la Paris care își dăduse dimineață să-și facă plimbarea. Era îmbrăcată într-o rochie de satin argintat, combinată cu benegiană, roșu de Noe. Un cordon lat, aurii și strimbat, ornajule în mișcare. Fusta din satin bufant lăsa amplasor spre spate și scoate în relief talia subțire și corsajul luminaț de o broderie de perle. La închizătura gîtului purta o semetiza de guipure și brațele negre de soarele necrutătoare al soarelui erau acoperite numai prină la umăr. Venetia, goală în acel ceas părea mistuță de vâpăi. În laguna, vase mici cu pinze somnolue pe apele scăzute și sub perdelele cufenei „Lanterna” se aflau puțini clienți, toropiți de soare, sorbind cu patul limonierii colorate.

Lucrezia venea parcă de departe, cu un mers amnat, cu o palărie de pai, albă, umbrindu-i fruntea; o panglică argintie îi flutura pe spate, ușor. Pantofii albi de satin abia calciau pavimentul lustruit de soare. O umbră îi întorcea fața răzătoare. — Ce faci? îl întrebă direct, întinzîndu-i brațul imănășat. — Te aștept, ca totdeauna... Răzese scurt ca de o glumă pe care nu o mai auzise. — Christo, pot să dau ceva rec? — Cum, nu? se oferise acela, gata să-și lase singuri. Tot am treabă, intru înainturi și trimiți pe cineva. — Se plecase scurt, ceremonios, cu sursele pe care Hrisant îl știa de-acum, un surș care putea să însemne orice: și o galanterie nemărturisită de cuvinte, și o promisiune, și o recunoaștere a unei intimități dispărute care devenise acum o amicitie fără reproșuri.

— El? exclamase ea, privind recetătorul ca și cînd ar fi fost ghicitorul care suferise în absența sa. Nu spui nimic? — Aștept să-mi povestești cum a fost. Lucrezia Herula Vimerotti privea spre lagună și răspunse tîrziu cînd un bărbat care le aduse, la comandă lui Christo, oranjule în niște somite prelungi, după moda englezăscă: — Ce vrei să știți? Viața noastră e făcută din nimicuri plătute. Din stehatohii și petreceri. Am fost la Torcello, la Murano, pe unde avem prietenii. Ne facem vacanțele vagabondine, ne plimbăm de oameni și de casele lor, prea mari, prea înghesuite de lucruri. La țară e frumos, mai ales în acest anotimp cînd Venetia se golește. Apropos, ce se mai aude cu palatul pe care l-ai închiriat? Abia aștept să văd ce gusturi ai. Probabil că te-a costat o mulțime de bani... Hrisant nu-și răspunse.

— Nu bel nimic? — Nu. Te priveșc numai, povestește... — Nu e aîit de interesant. Verzi rauri pămîntușii, cum zice poetul. Bărbatul au jucat cărți toată ziua și toată noaptea, au băut vin de Malibete, vinuri ușoare, lăfîne, ca și nu se îmbete; cei tineri mi-au făcut curte, ei se plătesc ca femeile... — Citeșteți? — Da, e un vechi obicei venetian, quattro cleshei în seara dă la signora, trebuie să te înconjurî de curtează, să nu pari sărac. Bărbatul care nu e înțeles înseamnă că nu și-a ales o femeie frumoasă... — Obrăzurile femeii aveau un aer agresiv, totul era agresiv în zîna aceea pe chipul ei, și buzele pîrguite, umflăte parcă de vînt și mai ales parul acela roșu pe care-l spulbera vîntul. Terasa dădea spre canal, un canal cu apă tulburie, grea de uleluri cărate de cine știe unde. Ar fi înecat-o acolo. — Ce să-ți mai spui? se mîria Herula Lucrezia Vimerotti. Am asistat la o fiesta dei tori, gazele ne-au dăruit la piecare cite o osella, știi ce-l aia? — Întinse o monedă de aur pe care era înscris un centaur, semnal aceluia care, vreun Spas al marelui noaptea, vreun Gritti, vreun Dandolo, vreun Vendramin... — E frumoasă. — Frumousă e vîra, spuse ea ca să adauge ceva; în priviri un regret secret, ca și cînd venea căsă trezuse de departe. În rest fusese ceva, numai ea știu.

— Bsti îndrăgostită? — Nu mi se întimplă prea des. — Nu mi-ai răspuns la întrebare. — Ce împotmănită e... — Într-o seară... Nici mina nu l-oi sărutase încă. Glumea numai, cum s-ar fi jucat cu cîinii ei, cu care o văzuse de citeva ori la Giudecca, niște feline albe, cu capul lunguț de pierci și ochi subțiri, tînute în lășese, tîrînd-o parca în lumina freceții prăvălirii. — Trifone ne-ar fi arătat, cînd de pe vremea lui Pietro Bembo, aduși de la Benaco, sunt foarte bătrîni. Femeilor le-a dat numai vin de Trevisano care-l grădina Venetia. Numai acolo și în regiunea Padovae crește o asemenea viță de vie, colinele sunt împere și deschise, vreun Spusese un lucru foarte frumos, el n-iar fi fost în stare să-l duc seama dacă o privește și mai frumoasă decît alta și de ce. — ...Am să te duc odată. Dacă ai ști ce frumos este, cînd plouă se aude cocșul cum cîntă răgușit, asta e o impresie de departe. În rest fieri focuri de apă, statui, verdată. Tînta Italia e un cimitir de piatră. Și tu ce-ai mai făcut? — Nîmic, sau aproape nîmic. — Cel ce te văzuse? — Nu a sosit încă, dacă ar fi venit poate că în seara asta ar fi trebuit să ne despărțim... Tăuse citeva clipi încercate, pe față se lăsa un fel de furie înăbușită. — Ce vrei să spui? — Ce-ai auzit. Ar fi trebuit să plec sau să mor. — Ce ai vrut să nu fi auzit aceste cuvinte de la tine. — Îl privea cu un roșu intens, ochii îi erau umedizi de lacrimi. Chiar îl părea rău că el ar fi putut să plece în seara asta, așa, pe neașteptate? — Îl așezase palma pe braț, ca și cînd ar fi vrut să-l rețină, deși lui nu-l trezuse prin mîntă să se ridice. — Și dacă nu ai fi venit azi, aici și celălalt ar fi sosit, plecat fără să-mi spui un cuvînt, fără să mă mai vezi? — Așa cred, așa e regula...

— Treceau lorettele Venetiei, sub umbreluțele lor roz, aurii, albastre. Era ora cînd își căutau clientela nobilă pe la mesele rotunde de pe terasa „Lanternei”. Aveau ceva triumfător pe chip, soseau de lingă mare, cu chipurile smolite și dinții le scilpau în obrazele negre de soare, sub pletele în care un vînticel soșit dinspre Ponte dei Fugni își făcea meandrule. — De ce îl reproșezi că nu avușese loc; cu nu dispărușese fără un rîmas bun, fără o vorbă, deși Christo, probabil că-l vorbise de sentimentele lui? — Herula Lucrezia ghicise la ce se gîndea. — Ar trebui să înțelegi că am niște obligații față de soțul meu. Aceste vizite făcute prietenilor aduc relații noi, Attilio e interesat de multe lucruri, eu trebuie să-i fac jocurile. Puțina curte unui nobil care are proprietăți de vîndut, că-l înghesușe impozitele sau cametele, nu-i aîit de ușor... — Credem că în afară de vîneză și stringe monede vechi, soțul tău nu face nimic... — Nu e numai numismat, se ocupă și de heraldică, glumise cinic femeia, surzînd. Acum nu mai avea nimic tragic pe chip, nici măcar melancolia de la venirea sa la „Lanterna”. — Înteleg. Cineva mi-a arătat odată într-o sală cu armourii niște simboluri străbitor: îmi spunea că dacă vîd un leopard, ori un transfîrîr trebuie să știu că în curînd va fi o lupă... Nu vrei să-mi mai povestești cum t-ai petrecut vremea? — Dacă îți cu orice pret l Vrei să afii tot? Cu cine am dormit, cu cine... — Bănuiesc că ai dormit cu soțul tău... — Ti-am mai povestit că sunt o hierodulă scîrnăvă care se culcă cu cine-l place... — Și Attilio nu are nimic de spus? — Prea-l crezi vîntoz! fătă dată afirmase că mîntă de stînge și să n-o creadă nicodată, adîugînd că bărbatul ei e foarte gelos și că e în stare, ca orice italian, să-și omoare rivalii, pe urmă iar uita și inventa povestii cu arabi care o plăteau ca să se culce cu cite trei deodată, ca odinioară în bordurile cairot. Are nevota de mine, îl aîit foarte mult să obțină credite, cumpără case și pîerde mult la tarocchi, cînd îl caută se împrumută cu dobinzi mari. — Și te folosește pe tine? — Da. — Pletele garaza îi cădeau pe marmura mîșulei. Avea o față pură, frumoasă, tînără. Numai

privirile erau rele, în ele citea o lăcomie ciudată, o ferozitate pe care abia mai tîrziu avea să-o înțelegă. Acum părea indiferentă numai o clipă, pe ce-ți place să spui despre tine lucruri pe care probabil că nu le-ai făcut nicodată? De ce te mîndrești mereu? — Părea să nu-l fi auzit, privea după o putană tînără de tot, cu o față de copil speriat care se asigura prin mulțime ca un vinat ce nu știe ca adulțmeț de mulțimea de bărbați. Avea o curiozitate devoratoare totdeauna cînd vedea o femeie frumoasă, pe chip i se lăsa atunci un amestec de furie și de plăcere. În smulțese ametea de pe cap nițindu-și dînt-odată aerul pîrîit care-l plăcea aîit de mult lui Hrisant. Ceva îi despărțea acum, se instrănasera. — Nu vrei să-ți pui peruca? — De ce? Se mirase. Iubesti pe altcineva în mine, pe o femeie cu părul roșu? — Nu-l adevărat, așa arăta cînd te-am văzut prima oară. — Nu-mi place să mi se poruncească. Ce importanță are dacă am părul roșu sau negru? — Hrisant Hrisocoleu privea spre piața amezată de valurile care se învîrtau în joasă rampă de piatră. Putea să-și spună că nu știa nici el de ce o plăcea mai mult cu peruca aceea, dar vind-o cu grămada de păr fals în poala rochiei, au impresia că cineva o decapitase. Mereu obsesia decapitării, cum o avușe toți fanatizii, gîndul secret la condamnarea din Marca Educata pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu o fîrică înspăimîntătoare în capul despărțit de trup, teza soșea cu o întîrzieră scurtă, dar venea și ploaie decapitațiilor se învîneau, cîl putea să simtă el așea, pentru că nu vedea, simțea ceva că acele ploaie ale decapitațiilor se învîneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca veneau în lumina turbure a pîlei și ochii parca se uscau dînt-odată, umțiți, îndurerați, stringînd pe care-l văzuse soșind acolo, întregi și deodată, după ce li se retezau capetele, privirile din ochii celor ce încă nu murșăra, se stingeau cu

Atelier literar la poarta redacției

CRIS CERBU: E greu să ne dam seama ce este și ce nu este real, autentic, în perspectiva poeziei, în aceste momente de deocamdată izbitor, predominant rămâne un element superficial, mimetic, de joacă, în general „ca un sfârșit al sfârșitului fără sfârșit”, „Noaptea ca fără de noaptea”, „Ninsorile”, „Autumnală”, „Intructivă și „Gînd de copil”, „Papius”.

V. FLOREU: Într-adevăr, paginile de-acum în mai mare măsură sub semnul necesității, deși nu lipsesc nici piesele interesante, confirmările unui făgaș pe care nu ne îndoiim că veți merge pînă la capăt. „Lez bînditorii”, „Ninsorile”, „Autumnală”, „Intructivă și „Gînd de copil”, „Papius”.

N. DAMERON: Am primit. Multumiri.

MIRCEA: Ultimele versuri trimise sînt mult mai bune (mai spontane, mai lirice, mai puțin „compuse”), ceea ce lasă să se ivească o nouă perspectivă. Să sperăm că o veți lua în serios. (Mai sperăm, firește, că și în privința examenelor, ca și a celorlalte probleme „la ordine zilei”, mai mic și mai mari, lucrurile sînt O.K. și că vom primi cit de curînd vestile cele mai bune.

AXEL: Multumiri pentru spuse și scris. Numai dv. sînteli în măsură să apreciați dacă legătura de care vorbim și poate fi utilă. În puștii de-acum lucrurile sînt dominate de o discursivitate greoaie, livrescă, monotona, cam lipsită de nerv și freazăntă poezie.

M. COLFESCU: N-avem nici un merit și nici o vină: „jurisdicția” noastră se limitează la spațiul „literar-literar”.

R.M.L.: E probabil un fragment, dat fiind multimea de întâmplări, personaje, „fire”, care nu-și găsesc rezolvarea, care nu reușesc să alcătuiască un tot omogen. Nu s-ar putea spune tot s-aș vînt progresive decise

față de paginile anterioare.

B. COSTIN: Interesante, în progres, unele versuri („Cînd dau cărții”, „Trebuie să gîsim”, „Lecția de astronomie”, „Ploile timpului”, „Amintire”), „Proza”, scrisă relativ curat, încă nu e pusă la punct (momentele-cheie, articulațiile esențiale nu sînt destul de bine reliefate și explicate — de p., invoiata plutonieră).

FATA MORGANA: Nu sînt noutăți (ceva, în „Renunțare”, „Ardere”), înțelegerea decurge dintr-o cauză obiectivă: perioada sărbătorilor și a vacanței a triplu ar și simplu corepondența pe care o primim; va trebui să treacă un timp pînă ce vom reuși să ajungem din nou la zi cu răspunsurile.

IOANA VOICU: Vă cerem scuze, a fost o confuzie de nume. Din păcate, nu putem compensa întîrzierea (cel puțin deocamdată) cu un răspuns favorabil. Textele sînt uscate, rigide, fără vibrație lirică. (Auditorii dv. sînt incințați, desigur, nu de farmecele versurilor.).

ELENA MIRCEA: Versurile dv sînt niște încercări de început, destul de stingate și sovătoare, în care nu se văd, deocamdată, semnele talentului. Dealtfel, la anii dv., e încă prea de vreme. Aceștia, în schimb, sînt amii cei mai pretioși, hotărîtori, mai ales pentru scoală și lectură; ai prăpădi fără rost, așa cum face prețena dv. (care n-a învățat încă nici măcar să scrie corect gramatical, și îngrijit caligrafic — nu ca „laba gîștei”, cum scrie acum...) e un lucru neînțeles, care va avea urmări foarte grave mai tîrziu! Dacă-l sîntiți cu adevărat prietenă, ar trebui s-o convingeți să lase grafomania aglomerată și ifoșle de poeză și să se apuce serios de carte.

Daniel Adrian Olaru, I. Ionescu, Marian Florinescu, Ceca Urziceanu, Marian Tromaru, Val Theodor, Denis D., A. B. Sibiu, Georgela Șerbanescu, Florica Șerban, Radu Balan, Dumitru Enăchescu, Mihaela Mares, Adrian N. Romanescu, Ela Mihai-Dușu, Mihai Nuci, Petru Florin Adrian, (scrisul mai citit) I. Andrei Diea, George Șterian, Elena Irim, Const. Drumlung, Anaiol Gabriel: Încercări de nivel modest.

FATEU MONEA: Luăm act cu satisfacție: e în regulă!

C. ERBOD: Nici acum nu sînt lucruri convingătoare, în versuri (ceva mai „sîntit” în „Întoarcere”). Dar proza (deosebit de fină, penelele, literele și figurile de argint, el desenase modelele și așteptase cu răbdare să i se aducă comanda de pahare de la Murano. La cumpărarea trăsuri nu lipsise, nu-i plăcuse catifeaua și damascul decoratilor interioare și desenul livrării, lăchăuțului care trecea dintr-o încălzire în alta, și pînă la lăntele veronice ce zăceau abandonate pe podelele acoperite cu covora orientale din micile refugii nenăpățurate în care numai cite un divan și pernele risolite pe jos erau singurul mobilier alături de bălile mici, jase, plin de fericea, pînă la sticlele veronice și parfumuri subtile pecețuite în sticle de cristal. Alfano Stradiotte vruse să se spînzure cînd Hrisant refuzase statuile mitologice de marmură ce ar fi trebuit să împodobească apartamentele de jos.

Geo Dumitrescu
N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Desen de Urșu

rului, semnificativă primelor Impuscături, etc. Finalul cu manifestarea deplăsează problema, nu o rezolvă, iar soluția propusă — plăcerea plutonierului — pe lângă faptul că nu dezleagă convingător toate firele, nici măcar nu înlătură premeditația pentru cei rămași, în fața furiei deziluziei a masei.

FATEU MONEA: Luăm act cu satisfacție: e în regulă!

C. ERBOD: Nici acum nu sînt lucruri convingătoare, în versuri (ceva mai „sîntit” în „Întoarcere”). Dar proza (deosebit de fină, penelele, literele și figurile de argint, el desenase modelele și așteptase cu răbdare să i se aducă comanda de pahare de la Murano. La cumpărarea trăsuri nu lipsise, nu-i plăcuse catifeaua și damascul decoratilor interioare și desenul livrării, lăchăuțului care trecea dintr-o încălzire în alta, și pînă la lăntele veronice ce zăceau abandonate pe podelele acoperite cu covora orientale din micile refugii nenăpățurate în care numai cite un divan și pernele risolite pe jos erau singurul mobilier alături de bălile mici, jase, plin de fericea, pînă la sticlele veronice și parfumuri subtile pecețuite în sticle de cristal. Alfano Stradiotte vruse să se spînzure cînd Hrisant refuzase statuile mitologice de marmură ce ar fi trebuit să împodobească apartamentele de jos.

Geo Dumitrescu
N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Geo Dumitrescu
N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Sufletul

Deasupra trupului
fără umbră
mîgălitură cu creta
a unui copil
pe o lășce de noapte...

G.M. BUCOVICOR

Fascinație

În preajma facului
mă comport ca o surcea
fără vlogă tîntuî locului
de-o mogoșă grea

nu-mi mai simt sinele trupul îndur
neputinței o schimbare, ca-n vis,
demierdat sînt deia de-un contur
ca și-al flăcării: indicis.

MIHAI CRAIESCU

O stea îmi ține lumina

Cade noaptea în camera mea
cum și-ar desface o femeie părul

și mi-ar întuna ochii,
nu se mai vede în mine,
e fum de lume,
o stea îmi ține lumina să visez
fără mă sfîrșesc în citeva cuvinte
și într-o semnătură...

CONSTANTIN OPRICA

Comerț

Cuvintul-marfă,
Cel mai rentabil comerț
Cu măști pentru suflete de-mprumut,
Cuvinte iarba-fiearel pentru 'naltul îngustul
portal,

Cuvinte de blană pentru anotimpuri mai reci,
Silabe de orbire,
Grai pentru moartea părinților, pentru toate
ocaziile,

Indulgențe vindute de păcătoșii marelui Cler,
O industrie prosperă, academică,
Sub uriașele hale ale răbdării.
Oamenii de rînd își spoia vorbele transpirate
În tăcerea freatică
Și gesticulează.

RADU ȘUIU

Viorel Poiată: „Ochiu la mol”

Balada stîncii stranii

De-o stranie stîncă se sparge tăcerea
și cade rășniră în valuri deșarte,
izbirea provoacă înalt-luminoasă
ecouri ce unduie tot mai departe.

Imens e-nnumerul orb asaltînd-o,
teribilă-i forța pîrînd c-o scufundă,
sar ochii din stîncă și-o floare de jerbe
în noaptea și desface corola, fecundă.

Se frînge tăcerea în brațele stîncii
vibrînd ca o taină desprînsă din spume
și-o dulce lumină-î învaluire trupul
de pasăre albă-n fantastică lume. —

PETRE VLAD

Viorel Poiată: „Cort”

Intrebare și răspuns

Toate clipele și toate anotimpurile
mă-ntrăbu
de ce iubesc un singur
fir de praf din clepsidră
și-o zăpadă scaldată-n
cea mai albastră lumină?
Și le-am răspuns:
— pentru că nasc înalul,
de parcă lumea n-ar fi
decît
Căteia lîniștii absolute.
Și le-am răspuns:
— pentru că la acel ceas tîrziu
al nopții,
privind prin zăpadă
ca prin
fereastra sufletului meu,
totul pare etern:
— de nicăieri, nici o urmă
a furturilor ce vor veni,
o destrămării ce ne va cuprinde.
O lumină albastră și-adîncă
peste-o zăpadă ce încă nu a-nvățat
să plîngă.

DIANA BARBU

Cîntec

Ca un căldor în pustie
care crede oaza prea îndepărtată
pentru puterile lui istovite
arunc de la mine orice podoabă, iubite.
Arunc te ce poate un om arunca —
desertăciune de salbe și inele,
dar tot nu pot ajunge la tine,
împovărat de noaptea umbrei mele.

MIHAELA COSMETO

Necesara arheologie

Vă spun:
Căutați cetățile imaginare!
Le veți găsi acolo,
Sub fațiile de argilă
ormind aluvionar
Samuil adînc
Anăstător
Și greu
Al unor ființe obisale.
Spălați pămînturile!
Găsiți-mi casa
Și masa mea pentru gînduri și hrană.
Stringiți boabele de griu carbonizate
Și pozeele mele pietrificate.

SERGIU ANGHEL

„VERZI RAIURI PĂMÎNTEȘTI”

Urmare din pag 5-6

Il îngreșoasă, dar trebuia să-i facă pe voie lui
Christo care se amuza spîndu-și că îl călășie
în vederea „logodnei” cu Herula. Mergeau și la
Opera unde se flutera cînd aia nu era cîntată
cu convingere de vreun tenor venit de la Pa-
lermo sau din altă parte, nedeprens cu violența
celor din staturile venetiene și atunci pe scenă
se arunca cu muciuri de luminări, cu coji de por-
tocale sau se flutera, pur și simplu. Aristocrata
plăcîndu-se din loji își trimitea, ca pe timpuri, po-
sturi scurte de la o lojă la alta, cu mesaje
scrise pe hîrtie fină, legate cu lăntuguri subțiri
de aur, în veselia fremătătoare a parterului care
flutera ca să sperie pisările ce ducea misivele
unde trebia fără să se turbure de zurbă sălîi
incalzite. După care pleca cu toții la Ridotto
unde-i așteptau prietenii, în frunte cu Attilio
Vimercații, care de la o vreme nu-l mai sălăba
pe Hrisant cu amabilitățile, invitîndu-l la o
bassetta. Streinul linei banca, pierdea alt cit
crocea că va potoli setea de ducăți a soțului
Herul și se ridică ostentiv de la masa de joc.
Si aici era fum și îngheșoasă, țirtele nobiliare
se arătau după miezul nopții în rochiile lor,
mariașe sau andrienne, în stife brodate cu aur și
argint, cu penaje, baliste de mătase albă, jăburi,
unghii lungi; quadi pe fediflar și esere besite,
mînuși lungi, manopole, brodate și parfumate
cu eventalii cu minere de aur făcute la Zucchi,
Bagozzi sau Finezzi, ori, și mai scump, la Re-
mondini di Bassano, bijuterii false sau verita-
bile, totușchind sub policare și strălucire,
lucid ochi hîrbătoșilor, și ei îmbrăcați în haine de
catifea, efeminată, plini de importanță, aferați,
arîndu-și butonii de aur, lăntugurile, inelele,
brelocurile, corapii fini englezești, pantofii as-

trebuind să fie și ele purtate, învechite, roase,
ciobite; orice pietricică proaspătă îl enerva, îl
chema pe meșteri și-i certa și aceluia înjurau bir-
josele pentru că clientul lor era prea preten-
țios. Intervenea Stradiotte care le explica că e
vorba de un fel de print oriental care locuiește
la Stambul și în Spania (asta era de la el) și care
se pricepea la astfel de lucruri, nelăsîndu-se dus
de mura lui Hrisant, fastidioasele gravuri aduse de
decorator fuseser refuzate în citeva rînduri ca
necorespunzătoare, lăzile arăbești, lanternele sco-
dolate din magazinele prăfuite de sub podul Ri-
alto erau înapoiate după ce fuseser cercetate; nu
admitea copii, pentru că în materie de mărfa
răzărîtoasă se pricepea ca nimeni altul, că doar
nu degeaba bătuse bazarele din Pera ani de zile.
Nici vopșorii nu leșisera mă bine; e alieaga
albul și aurul cu care se decorau ramele ușilor
sau ale plafonului; alieșese cu Christo vesela
fina, penelele, literele și figurile de argin-
t, el desenase modelele și așteptase cu
răbdare să i se aducă comanda de pahare de
la Murano. La cumpărarea trăsuri nu lipsise,
nu-i plăcuse catifeaua și damascul decoratilor
interioare și desenul livrării, lăchăuțului care tre-
cea dintr-o încălzire în alta, și pînă la lăntele
veronice ce zăceau abandonate pe podelele acoperite
cu covora orientale din micile refugii nenăpățurate
în care numai cite un divan și pernele risolite pe
jos erau singurul mobilier alături de bălile mici,
jase, plin de fericea, pînă la sticlele veronice și
parfumuri subtile pecețuite în sticle de cristal.
Alfano Stradiotte vruse să se spînzure cînd
Hrisant refuzase statuile mitologice de marmură
ce ar fi trebuit să împodobească apartamentele
de jos.

„Nu e muzeu, e o casă de locuit”, protestase
chiriasul și cu asta discuta se închelase pentru
că mistul atia învîșase în cele citeva luni cit
avusese de-a face cu greul său încapășinat, să
nu-l contrazică.

„Fără nimfe, fără driade lingă cîmîn! făcea
el patetic, asta e blasfemie, imi dau demisia din
serviciul dumneavoastră, o să-mi pierd clientela
cînd se va vedea că nu am reușit să vă con-
ving!” Avea un fel de plîns gîlîit în beregăți,
își smulgea părul din cap, dar Hrisant rămînea
imposibil la disperarea ei. Într-o zi, pînă la
Palatul Caragua, dar capeta noului, pe pie-
destaluri, Neptuni și Delfini care să sublineze
jocurile de ape, cu nici un pret, nu „marmura
are ceva funerar în ea, spunea Hrisant, mai ales
cînd e multă”, nici afrescii lui pe plafon nu-l
fericea prea mult, „oroc cî nu-l văd, suneca,
doar dorm în altă parte și acolo nu am amorași
și frunze de acant și stema familiei Pesaro”,
nuduri grășlăne după moda aceluia timp cînd se
pictasă personaje desputate, greoaie, repre-
zentînd Bancheții Cleopătrei ce putea fi sermat
de Theoplo sau de un imitator, cu totul, după
gustul său, o pictură jovială de gustul cel mai
jos, dar pe care nu mai putea s-o acopere cu
ceva pentru că ar fi stricat stila locului. Avea
de gînd să truceze totul cu o lumă și creșteră
care să lase în umbră plafoanele care-l scoateau
din sărte.

Se certase cu grădinarul și cu decoratorul la
croirea grădini pînă de o luxuriantă ce nu-l
plăcea deloc, prea multe plante, prea multe ar-
cade, nici stila gusturilor lor nu coincideau. Astele
trebuiau lăstate să fie învadațe de tarbă, să nu
aibă acel aer nou care-l irita, vegetația nu tre-
buia mereu scurtată și tînsă ca grădiniile en-
glezești, iubea săhăticia, chiar închinitul a
unei grădini răvășitoare, lăstate să se desfoare
într-o exuberanță naturală. Era greu să-i con-
vingi pe acești italieni încapășinați, cu ei nu o
scoate la capăt. Pînă la urmă totul se termi-
nase cu bine, îl apucase iarna, venea Anul nou
și încă se mai cărau mobile vechi, se aduceau
modificări în unele colturi ce nu aveau destul
modificări în unele colturi ce nu aveau destul
modificări în unele colturi ce nu aveau destul

— Ce anume? Intrebases Hrisant, ușor ne-
demerit de această ultimă pretenție a mistului.
— O femeie...

florian măciu

Cezar Ivănescu

Pentru tînarul Florian Măciu poezia e mai
puțin o încercare a expresivității limbajului,
cit o ispăit pur intelectuală. Maturizat brusc,
proaspătul absolvent de liceu, educat în spiri-
tul poeziei germane, își exteriorizează cu o
cuceritoare sinceritate neliniștile minții, pre-
moniții ale unei veritabile trăiri existențiale.
Nu știm în ce măsură studiile pozitive se
pot îngemăna cu disciplina poetică, în ce mă-
sură tînarul de azi va mai crede în „cunoaș-
terea poetică”, îl dorim, oricum, aceluia la o
„cunoaștere fundamentală”, „poetică”, voless
notens.

Cezar Ivănescu

Drumul cunoașterii

Lupt mereu. Mă zbat,
Să mă smulg din mlaștină.
Înot prin mîri ostile și aș vrea
Să am alifia fermecată a lui Bulukia
— Cel care-l căuta pe Mohamed — prooroc —
Să pot pași peste toate zidurile verzi
Ce se-nalță înaintea mea, gate să mă-nghită.
Și o mă vrea, să am lămpa lui Aladin
Să pot comanda duhului meu,
Să pot obține totul fără efort.
Și după ce ajung la liman,
Ideal ar fi un covor zburător
care să mă poarte pînă în virful muntelui

de unde să văd ideile mai bine ca ceilalți
care înoată prin ape doar ca să nu se ineca.
Însă cită vreme nu am aceste lucruri
trebuie să trec singur valurile,
să mă cățăr singur pe sticla abruptă.

Spulberare

Mi se umple sufletul de primăvară,
te întorci,
regăsești în tine speranțe.
Dar nu mi le imaginez;
dim aduc, privești și stelare
în spină cu sint pierdute.
Mi se umple sufletul de primăvară
zîlilor ploioase și reci. De toamnă.

Vama morții

Urmare din pag. a 8-a

multe dintre ele înroșindu-se în afara punete-
lor-cheie vizate de Kane, datorită țării lui de
fum și flăcări ce acoperea obiectivul. Pentru
Kane, nota de plată a fost dură. Aproape
jumătate din efectivul lui și-a trîntit aripile în
timpul atacului, sau în confruntarea cu esca-
dările de vîntoare germane și române care
i-au hătăit pe „Pyramideri” pe drumul de
întoarcere. Cele cinci valuri conduse de Kane
asupra obiectivului au distrus rafinaria în
proporție de 40 la sută. Dar pretul plătit de
„Pyramideri” a fost cumplit. Stewart și Dugan
arăta în cartea lor soarta ultimei escadrile din
Grupul 98. Din cele opt quadrimotoare picate
din Benghazi în arigerdara „Pyramiderilor”
ase au ajuns deasupra obiectivului. Unul sin-
gurar a țesit. „A fost vîmăuirea cea mai scumpă
pe care a trebuit să o suporte vreunul din
esalonetele operațiunii — consemnăză cel doi
anchetatori —. Liberatorul revenit la bază a
fost cel condus de Francis E. Weisler. Epeva
lui Edward T. McGuire a deșus pe șou trei
oameni în viață... Cînd James A. Deeds s-a
prăbușit cu avionul său, n-au mai scăpat decît

copilotul Clifton Foster și radiotelegrafistul
James Howie. Din bombardierul B-24 condus
de August W. Suliflow doar radiotelegrafistul
William Treicher a reușit să lase la timp
pentru a se salva. Pilotul Wallace C. Taylor —
al cărui bombardier fusese lovit de „Escadrila
galbenă” — a rămas singurul supraviețuitor al
întregului său echipaj. Prima întrebare pe care
i-au pus-o nemții, la sol, a fost: „Unde este
Killer Kane?”

În timpul acesta, la cele două extremități
ale bătăliei — una situată în nord, la Cimpina;
cealaltă în sud, la Brazii — grupurile „The
Sky Scorpions” și „The Flying Eightballs”
bombardau. Scorpionii le revenea „Steaua
Română” — sau Red Target (obiectivul roșu) —;
celei de a doua escadrile a Bilelor zburătoare,
rezervindu-i-se „Creditul Minier” — Blue
Target (obiectivul albastru). Singura rafinare
care a scăpat neatinsă de nici o bombă a fost
„România-Americana”, localul obiectiv care,
cel puțin din punct de vedere moral n-ar fi
trebuit să fie crutat. Hăzardul, eroarea de
orientare comisă de nave-amiral la Tîrgoviște,
ordinul generalului Ent: „oviziți orice obiectiv

Inchinare griului

Urmare din pag. 1

chiar dacă seceta face bolovanii de piatră, chiar
dacă ploaia de pe pătrunde pînă la os. Apoi tre-
buie să-mprăști sămînta cu masina, ori cu
mina, într-un gest ritual aldimă celui cu care
femeile cos lucrurile pe il. Apoi aștepti să ră-
sară griul și să se-aseze omătul pe el și-i tîna
de cald. După iarnă și primăvară, în scursura
anotimpurilor vine vara cînd la secerșii soa-
rele îl săgetează pe tîrîm dropt între verbește
și onsele-1 scrișie rugînte de ploa. Dar după
toată această trudă, după ce zile în sir s-a uitat
cu teamă spre cer, să nu-l bată grindina, să
nu-l cuice vîntul, boabele de griu li ploaia în
palmă și, mult-puțin, partea lui se așează-n
hambur. Si din această muncă anonimă și grea
iese pînea noastră cea de toate zilele mai de
preț decît toate averile. Si cu boabele de griu
plătim adesea peste marginea țării benzina cal-
lor putere nepuțințioși fără ele.

Cine privește un tîrîm mîndînd de unul sin-
gure pe timp, la arat sau la coasă, vede un în-
călător din truda pe cerul de griu. Cine pri-
veste miinile unui tîrîm, însemnate de
muncă cum sint ele, vede o adevărată astro-
nomie a griului, un horoscop, un zodiac în care
se poate citi viitorul tîrîmilor dar sigur al celor
ce muncesc pămîntul. Si mai vede cum legenda
nu s-a frînt încă. Fîindcă griu, iată, există.
Îmi frige degetele pline de zăpadă. Ferice de
tîrîmii care nu și-a trădat legătura de griu
cu moșii și strămoșii lui. Ferice de el, pentru
că plătindu-și pîinea cu multă sudoare, nu se va
întreba cînd se va sfîrși griul.

Makonde

Urmare din pag. a 8-a

de podoabă; avem de asemenea în vedere respec-
tul de care beneficiază creatorul popular în ca-
drul colectivității cărăia îi aparține. Cit privește
aspectul economic — data fiind deformările pe
care le-a suferit societatea africană în perioada
colonială, precum și transformările pe care le
trăiește în prezent — acesta a încetat de a mai
fi preocuparea diferitelor comunități. Altfel spus,
într-o serie de țări — Tanzania, Zambăia, Sene-
gal etc. — din inițiative guvernamentale, au fost
create cooperative de artizanat pentru a se asig-
ura creatorilor populari un loc de muncă și a se
organiza defacerea produselor acestora pe pia-
șă. Se încearcă astfel nu numai să se solutioneze
situația economică a unei valoroase categorii
sociale dar, mai ales, să se perpetueze o înde-
lectnică cu vechi tradiții și să se integreze în
procesul reconstrucției culturale o boxată și pre-
țioasă moștenire artistică.

vă lese în cale!”, sau poate doar „gansa” nu
făcut ca propaganda lui Herr Goebbels să
poată exploata din plin această „deficiență” a
lui Tidalvare: „Americanii bombardează la
Ploiești rafinăriile construite cu capitalul alia-
ților lor englezi și francezi, crîndu-și pro-
priile investiții!”

Se făceau însă ploieșteni mei? Voi repro-
duce mai departe citeva din mărturiile lor.
Marin Marin (fost mîstru distilat la „Vega”):
„Se făcuse un întineric ce de mormint și
primile bombe cînture din avioane au început
să explodeze. Se vede că aveau ceasuri în ele,
că explodeau la distanțe de timp regulate.
Erau gabone și zăceau trînite printre insta-
lații ca și cînd o ciurdă de purcel oarăți s-ar
fi pitulat, de frică, la pămînt... Un genist
neamț s-a dus să scoată focosul uneia dintre
ele și l-am văzut un timp ascultînd fierul,
cum ascuți înima unui copil bolnav. Apoi s-a
pus pe mesterit, dar așa, cu griu, cum a sfăr-
gător de case de bani, și nu știu cum a făcut
că, nu după multă vreme, s-a întors spre al
tut la capul bombei în brațe. După citva pași
s-a oprit și s-a pus din nou pe ascultat, rîdi-
cînd focosul la ureche. Si decodată s-a auzit
un pîrîit, și fierul s-a făcut lumină, iar cînd
m-am uitat la neamțul care îl desurubea din
bombo l-am văzut lăsîndu-se încet în genunchi,
ca pentru rugăciune... Nu mai avea nici mîini,
nici cap...”

